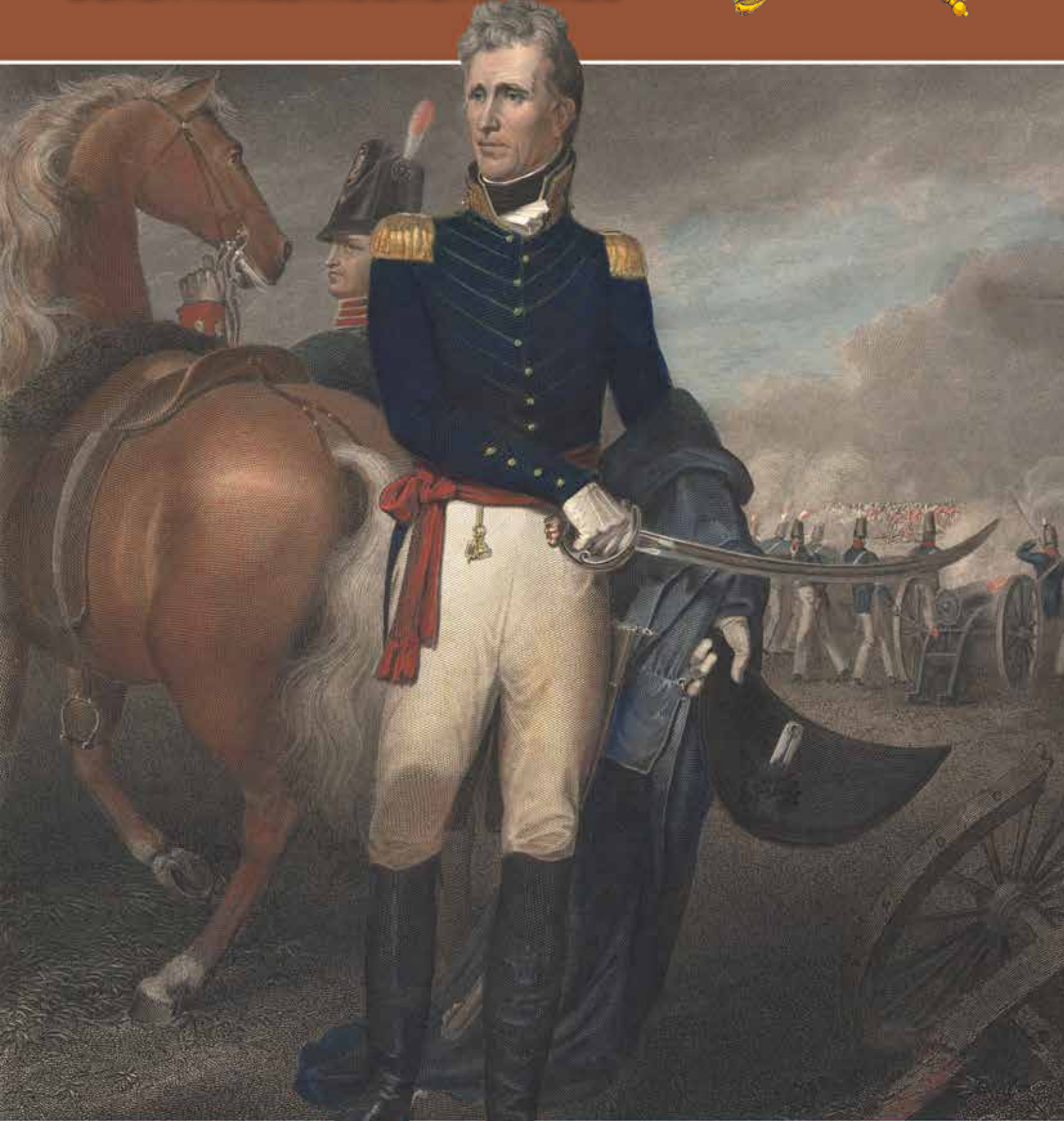

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Marts 2015 | 70. årgang nr. 1

Militærhistoriske mærkedage i 2015

Chakoten bringer i årets første nummer årets militærhistoriske runde mærkedage

450 år

20. oktober 1565:

Slaget ved Axtorna. Daniel Rantzaus danske hær på ca. 9.000 mand slog efter en hård kamp den svenske hær på 18.000 mand under Jakob Hästsko, der mistede hele sit artilleri på 48 kanoner.

Farvelagt tegning af Daniel Rantzaus

Den 15. september var Varberghus gået tabt. Svenskerne havde stormet fæstningen, der faldt efter et hårdnakket forsvar. Kommandanten, Hans Holk, blev dødeligt såret.

Stralsund 1715 under Store Nordiske Krig.

300 år

Kaptajnløjtnant Wessel på Løvendahls galej, malet af Chr. Mølsted.

24. april 1715: Flåde på otte linjeskibe og tre fregatter under schoutbynacht C. Gabel slog ved Femern Bælt (Kolberger Heide) en svensk eskadre på fire linjeskibe og to fregatter under schoutbynacht Wachtmeister. Fregatten "Løvendahls Galaj's" chef, kaptajn Peter Wessel, tog schoutbynacht Wachtmeister til fange og standsede ødelæggelsen af de grundsatte svenske skibe. Tre svenske linjeskibe og to fregatter erobredes. Gabel udnævntes til viceadmiral.

20.-31. juli: Stralsundeskadren på 13 skibe og stykpramme m.fl. samt en transportflåde under viceadmiral Christian Sehested afslog ved Nydyb, Rügen, et svensk angreb fra fem linjeskibe, tre fregatter og 15 skytsskibe m.fl. under admiral Sparre.

8. august: Østersøflåden på 21 linjeskibe m.fl. under admiral Peter Raben kæmpede ved Rügen og fordrev en svensk flåde på 20 linjeskibe under admiral Sparre. Under slaget faldt den danske admiral Just Juel og de svenske admiraler Henck og Lilje.

16. november 1715: Kampen ved Stresow på Rügen. En dansk-prøjsisk-saksisk hær på ca. 62.000 mand under fyrst Leopold af Anhalt-Dessau gik den 15. november i land på Rügen og opkastede straks et skanseværk som brohoved. Tidligt næste morgen rettede den svenske styrke på øen under Carl XII's personlige ledelse flere angreb på en strækning af skanseværket, der udelukkende blev forsvaret af danske tropper, men angrebene blev afvist med store tab, og kongen blev såret. Tre danske afdelinger udmærkede sig specielt, nemlig Jyske Wedelske Regiment til Fods (senere Kongens Jyske Fodregiment), Prins Carls Regiment (senere Prinsens Livregiment) og Norske geworbne Regiment.

Musketer fra Prins Carls Regiment som deltog i forsvaret af lejren mod det svenske angreb. Tegnet af Valdemar Møller, Tøjhusmuseet.

23. december: Stralsund erobredes. Efter et sejt og hårdnakket forsvar, ledet af Carl XII personligt, og efter at alle udenværkerne var erobret ved storm, kapitulerede den stærke fæstning til et dansk-prøjsisk-saksisk indeslutningskorps. Den overlevende besætning, ca. 10.000 mand, hvoraf 2.000 sårede, blev krigsfanger. Dagen før kapitulationen afsejlede Carl XII til Sverige.

Under stormangrebene udmærkede følgende danske afdelinger sig: Kongens Livregiment (senere Den kgl. Livgarde), Fyenske Regiment (senere Fynske Livregiment), Prins Christians Regiment (senere Kongens Jyske Fodregiment) og Jydske Wedelske Regiment (senere Kongens Jyske Fodregiment).

250 år

15. maj 1765: Det kgl. Frederiks Plejehus, forsørgelsesanstalt for gamle soldater, soldaterrenker og forældreløse soldaterbørn, oprettedes i København. I 1767 fik det navnet Christians Plejehus. Blev nedlagt i 1854.

150 år

10. maj 1865: Ved skrivelse oprettedes et Compagnie til uddannelse af trainpersonel. Denne enhed fik fra 1866 betegnelsen Traincompagniet. Den 20. maj mødte de første 31 mand ved enheden, som var forløberen for Sjællandske Trainregiment.

Kilde: "Hærens mærkedage" udgivet af Hærens Operative Kommando 2008. **Redaktion:** Hærens Militærhistoriske Arbejder ved oberstløjtnant C.S. Volden.

Officer ved Christians Plejehus, 1837. Tegnet af Valdemar Møller, Tøjhusmuseet.

Et kig i den militærmedicinske historie

Soldaten med forklædet er fra 1848/64, men operationsbordet med tilbehør er fra 1. verdenskrig.

En imponerende samling på Flyvestation Skalstrup viser, hvordan Danmark har taget sig af sine sårede soldater.

Den 12. november mødtes vi nogle medlemmer fra Chakoten og medinviterede gæster på Flyvestation Skalstrup ved Tune Lufthavn, for at besøge Militær-Medicinsk Samling. Her blev vi budt velkommen af Erik Jantzen, tidligere overlæge ved neurokirurgisk afdeling i Odense, nu leder af Militær-Medicinsk Samling, som ville vise os rundt og fortælle om samlingen.

Militær-Medicinsk Samling blev etableret i 1992 på Jægersborg Kaserne, men flyttede i 2008 til Flyvestation Skalstrup, hvor Forsvarets Sundhedsstjeneste har til huse.

Det første, der mødte os, var en samling dioramaer, og her var det for os ikke nødvendigt at se på skiltningen for at vide, at det var John Sjøberg, der bød os velkommen. Særligt imponerende var et stort diorama, der viste militærlægens uniformering op gennem tiden lige fra 1743, hvor den første tjenstlige befaling om behandling af syge og sårede soldater forelå, og til i dag.

Videre ind breder en imponerende

samling af opstillinger, uniformer, billeder og udstyr sig ud, fortællende hver sin historie.

Det første var historien om, hvordan syge og sårede soldater blev behandlet og hjulpet under de slesvigske krige. I dag synes det under primitive former, men det har været et skridt på vej til den militærmedicin, vi kender i dag.

Længere inde i samlingen mødte vi infirmeriet (lille militært sygehus), der blev oprettet på 34 kaserne og flyve- og marinestationer under Den kolde krig, hvor der årligt blev indkaldt ca. 25.000 mand. Infirmeriet havde 3-4 værnepligtige sygehjælpere, en værnepligtig underlæge/reservelæge, en fastansat garnisonssygeplejerske samt en overlæge, der kom fra det lokale sygehus. I forbindelse med infirmerierne havde man også tandklinikker.

I samlingen fandt vi også historien om hospitalsskibet Jutlandia fortalt gennem en stribe avisartikler fra tiden omkring 1951 og 1953, hvor skibet assisterede ved Korea-halvøen.

Militær-Medicinsk Samling er absolut et besøg værd – men vent ikke for længe – indtil videre er der åbent hver onsdag kl. 10-15. Adressen er: Flyvestation Skalstrup, Køgevej 167, 4621 Gadstrup.

Inge Hansen

Operation i 1960'erne.

Virkeligheden for en såret soldat under krigen 1848-50.

Foto: Erik Rasmussen

Beskyttelsesudstyr til anvendelse ved behandling af meget smittefarlige patienter.

Chakoten

INDHOLD

- 2 Militærhistoriske mærkedage i 2015.
- 3 Besøg i Militær-Medicinsk Samling.
- 4 Jens Kristian Boll: Slaget ved New Orleans 1815.
- 15 Figursamlernes festaften.
- 18 Heino Døyggaard: Hundes farlige jobs i krig.
- 23 Niels Lindow: Krigens praktikere bag sejren.
- 24 Generalforsamling 2015. Indkaldelse og beretning.
- 26 Siden sidst.
- 27 Mødekalender 2015.

Forsiden. Andrew Jackson, sejrherren fra slaget ved New Orleans, kunstner ukendt. Læs Jens Kristian Bolls artikel side 4.

Slaget ved New Orleans eller hvor i helvede er de stormstiger, Mullins?

Ved Jens Kristian Boll

Slaget ved New Orleans blev den usædvanlige afslutning på Den engelsk-amerikanske krig 1812-1815

(Første del)

En særdeles flot og farverig opfattelse af slaget ved New Orleans. Havde englænderne været i stand til at få krigsskibene op ad Mississippi og deltage i slaget, ville resultatet givetvis være blevet et ganske andet. Uniformerne hører til en senere tid. Kurz og Allison litografi fra slutningen af det 19. århundrede. Library of Congress.

gelsk-amerikanske krig 1812-1815. Under Napoleonskrigene havde den engelske hær og flåde opnået ry for uovervindelig, hvorfor de få, men iøjnefaldende tilbageslag, der ramte de engelske våben i denne krig, smertede så meget mere; ikke mindst fordi de kampe, englænderne tabte, blev afgørende for krigens forløb. Især New Orleans kan stadig vække bitre følelser, således erklærer den engelske militærhistoriker major *R.M. Barnes* i sin klassiker, at de engelske admiraler *Cochrane* og *Cockburne* begge burde være klynget op i deres egen rånok for deres indsats eller mangel på samme (*Barnes* s. 124)

Then conquer we must/ when our cause is just/ and this be our motto: In God we trust (*Star-sprangled Banner*)

Da præsident *Madison* i 1812 erklærede England krig, skete det officielt i vrede over, at Royal Navy regelmæssigt bordede amerikanske handelsskibe for at ransage dem for kontrabande bestemt for Frankrig eller deserterede engelske søfolk. Engelske orlogskaptajner mente sig i deres gode ret til at tvangsudskrive søfolk fra civile skibe, og amerikanere havde jo den fordel, at de forstod engelsk, så selv om man ikke fandt desertører, kunne man jo altid udskrive et par amerikanere. Royal Navys mistro til de amerikanske skibe skyldtes, at amerikanske myndigheder gerne tildelte engelske søfolk amerikansk statsborgerskab, der skulle beskytte dem mod udskrivning til Royal Navy, mod at de stillede deres evner i amerikansk tjeneste. Vrede engelske aviser erklærede, at selv om slyngler, der nedlod sig til at benytte sådanne lumskerier var udelige kujoner, som Royal Navy og England helst var foruden, så var denne praksis dog et fældende bevis på amerikansk underfundighed og nederdrægtighed! (*Nelsons Navy* s. 10).

Spændingen slog ud i kamp, 1807 blev den amerikanske fregat *Chesapeake* angrebet, nedkæmpet og ransaget af den engelske fregat *Leopard*, mens den amerikanske 44-kanoners superfregat *President* i 1811 blæste det engelske 20-kanoners krigsskib *Little Belt* til atomer grundet mistanke om, at *Little Belt* var på ransagningsmission. *Little Belt* er identisk med det danske krigsskib Lillebælt, som englænderne tog ved København 1807. At Royal Navys optræden ikke var hovedårsag til krigen antydes dog af, at krigsbegejstringen var ringest i søfartsstater som Maine og Connecticut, der ellers burde være hårdest ramt af ransagningerne. Modviljen kan også skyldes, at øststaterne var sig bevidst, at en søkrig mod England ville være ødelæggende for amerikansk handel. ▶

Denne krig omfattede meget lidt af interesse og intet til opbyggelse (*Grimbergs Verdenshistorie* bd. 13 s.486)

Slaget ved New Orleans og Den engelsk-amerikanske Krig 1812-1815 er omgivet af en række populære myter. Fra Hollywood ved vi, at englænderne ved New Orleans tappert, men tåbeligt marcherede frem i tætsluttede rækker mod amerikanernes barrikade af bomuldsballer og blev skudt ned i tusindvis. Slaget er blevet set som meningsløst, da det fandt sted 14 dage efter

den officielle fredsslutning i Europa, og det hævdes, at krigen var i lige grad meningsløs som resultatløs.

Et nærmere studie viser, at den engelske general *Pakenham* lagde en ambitiøs, men detaljeret slagplan som svar på de udfordringer, han mødte. Hvad fredsslutningen i Europa angår, er det betegnende, at *Pakenham* ved sin afrejse fra England udtrykkeligt modtog

ordre om ikke at lade fredstrykter standse operationerne, men fortsætte, lige indtil han modtog et brev fra den engelske prinsregent om fredens undertegnelse. Havde han haft heldet med sig den 8. januar 1815, er der næppe tvivl om, at den engelske regering havde insistet på genforhandling af freden fra den nye styrkede position. Hvad angår påstanden om, at krigen endte uden resultat,

så gjorde USA det med sejrene over Shawnee-forbundet og creek-forbundet endegyldigt af med indianernes position som magtfaktor og sikrede sig samtidig endegyldigt kontrollen over staterne Michigan, Indiana, Illinois, Georgia og Alabama og kunne få år senere "bevæge" Spanien til at afstå Florida.

Slaget ved New Orleans blev den usædvanlige afslutning på Den en-

Slaget ved New Orleans

Det er betegnende, at det engelske admiralitet tilbagekaldte ransagningsordrerne, da det så ud til, amerikanerne ville erklære krig.

En anden krigsårsag kunne ligge i, at USA følte sig spærret inde. England og USA var dybt uenige om, hvor man havde lagt grænsen mellem USA og Canada ved fredsslutningen efter Uafhængighedskrigen. Amerikanerne mente, at Indiana, Illinois og Michigan tydeligt var amerikansk område, men canadierne, englænderne og ikke mindst shawnee-indianerne mente noget andet. Begge parter anlagde forter i området, og England og Canada ydede gerne shawnee-indianerne bistand med forsyninger, ammunition og instruktører, når de søgte at holde amerikanerne stangen. At en stor del af den engelsktalende befolkning i Canada var amerikanere, der var fordrevet fra USA, fordi de som loyalister havde kæmpet på engelsk side under Uafhængighedskrigen eller var blevet beskyldt for det, gjorde ikke sagen lettere for amerikanerne. Loyalisterne, der ofte havde praktisk kamperfaring fra de frygtede ranger-kompagnier, sluttede sig ofte til shawneerne, når der bød sig en lejlighed til at sige tak for sidst.

Modstanden koncentrerede sig om krigslederne *Tecumseh* og hans bror *Tenskwatawa*, der blev tillagt profetiske evner. Brødrene organiserede en militær og åndelig modstand mod amerikansk

Den amerikanske fregat USS President nedkæmper den engelske kanonbåd Little Belt den 16. maj 1811. Begge parter hævdede, at den anden part indledte skyderiet. En af flere hændelser der førte til krigen i 1812. Malet af William Elmes.

indflydelse. *Tecumseh* søgte at rejse et pan-indiansk forbund. I 1811 besøgte han creek-indianerne i Alabama og Georgia med det resultat, at en militær modstand samledes om høvding *Red Eagle* alias *William Weatherford* og profeten *Menowa*. Det blev klart for amerikanerne, at såvel England som Spanien støttede *Weatherford*, og at de to lande intet havde imod en shawnee-stat og en creekstat som stødpude, allieret og handelspartner mellem sig og amerikanerne. Præsident *Jefferson* havde i 1803 købt Louisiana-territoriet af *Napoleon*, men

så snart England havde befriet Spanien og besejret *Napoleon*, måtte USA forvente, at Spanien ville tale om "køb af hælervarer", ligesom England, Spanien og Rusland formodentlig ville bestride den amerikanske opfattelse, at USA med Louisiana-købet havde erhvervet alt land mellem Mississippi og Stillehavet. USA valgte at slå til mod den indianske trussel først, hvorfor guvernør og general *Harrison* 7. november 1811 angreb og ødelagde shawneernes hovedstad *Tippecanoe* eller *Prophetstown*.

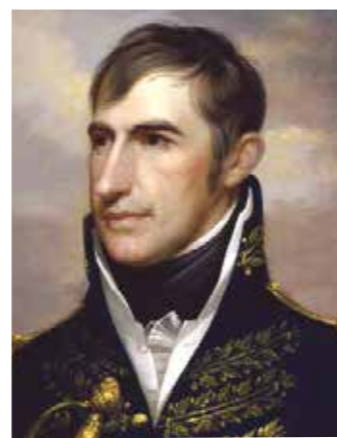
James Madison, USA's fjerde præsident 1809-1817. Madison havde håbet, at krigen ville samle nationen, men virkningen blev den stik modsatte. Delstaterne i New England nægtede at rejse tropper, og de fortsatte ufortrødent med at handle med briterne. I Kongressen var krigserklæringen kun blevet vedtaget med et spinkelt flertal. Malet af John Vanderlyn.

Indianerhøvdingen Tecumseh (1768-1813) kæmpede og faldt i kampen for at forsvare indianernes land. Kunstner ukendt.

Tenskwatawa (1768-1836) var bror til Tecumseh og religiøs og politisk leder af Shawnee stammen og kendt som "profeten". Da general Harrison nærmede sig i november 1811, beordrede Tenskwatawa angreb på amerikanernes lejr tidligt om morgenen og startede dermed slaget ved Tippecanoe. Kunstner ukendt.

William Henry Harrison (1773-1841) amerikansk general som mange år senere bl.a. på baggrund af sin indsats i krigen blev valgt til USA's 9. præsident. Han var den første præsident der døde på posten i 1841 en måned efter indsættelsen. Malet af Peale Rembrandt.

His land is the biggest and his land is the best Davy Crockett Ballad

Krigen faldt i to forløb, det ene foregik langs den amerikansk-canadiske grænse ved De store Søer, hvor kampene spredte sig på tre frontafsnit. For overskuelighedens skyld vil jeg behandle hvert afsnit for sig for hvert enkelt krigså, selv om begivenhederne på et afsnit ofte påvirkede udviklingen på et andet.

Den vestlige front, Detroitfronten, lå ved landtangen mellem Lake Huron og Lake Erie ved det nuværende Detroit, der var et amerikansk fort, overfor på den canadiske side af grænsen lå fort Malden. Fronten afskar shawneeindianerne fra deres traditionelle områder i Michigan, Illinois, Wisconsin og Ohio.

Den midterste front, Niagarafonten, lå ved landtangen mellem Lake Erie og Lake Ontario, hvor Niagarafloden dannede grænsen, på den østlige, amerikanske side lå fort Niagara og på den vestlige, canadiske side fort George.

Den tredje front, Montrealfronten, lå ved Lake Champlain, hvor den amerikanske base Plattsburg kun lå 80 km syd for Canadas næststørste by Montreal. At amerikanerne ikke forsøgte at invadere Canada mere østligt direkte mod Quebec kan skyldes, at holdningen i øststater som Maine var udtalt mod krigen, og at den egentlige hensigt med krigen var at sikre sig shawnee-indianernes områder. En amerikansk sejr ved Montreal eller ved Niagara kunne effektivt afbryde de engelske forsyningslinjer til tropperne ved Detroitfronten.

New Orleans-front? Såfremt USA kom i krig med en sømagt, var New Orleans et oplagt mål for fjen-

den. New Orleans var den rigeste by i USA og lå for enden af en meget lang og meget smal amerikansk korridor gennem Mississippi-dalen omgivet af fjender, i vest den spanske koloni Texas og i øst den spanske koloni Florida og nordøst lå creek-indianernes område. New Orleans havde haft en kort, men dramatisk historie. Byen blev grundlagt af franskmændene som Nouvelle Orleans og blev hovedstad for Louisiana-territoriet. I 1763 måtte Frankrig afstå byen og området til England, der overlod det til Spanien som kompensation for den engelske erobring af Florida. I 1783 måtte England give Florida til Spanien igen, mens Spanien år 1800 måtte levere Nouvelle Orleans og Louisiana-territoriet tilbage til Frankrig. Da *Napoleon* opgav at generobre Haiti fra oprørske slaver, solgte han i 1803 området til den amerikanske præsident *Thomas Jefferson*.

New Orleans var endestation for pelshandelen på Mississippi, indførselshavn for varer fra Caribien og center for USA's sukkerproduktion og desuden smuglercentrum. I 1805 talte befolkningen 3551 hvide, 1556 frinegre og 3105 slaver. Det franske nederlag på Haiti bragte de følgende år yderligere 2731 hvide, 3102 frinegre og 3226 slaver til byen. De amerikanske myndigheder havde intet mod slaveri, men så de mange "free men of colour" som en trussel, især da de dominerede i borgervæbningen med egne regiment, der med klædelig beskedenhed lod deres uniformer inspirere af Napoleons Garde Imperiale.

Floddeltaet syd for byen var ideelt for smuglerne, især brødrene *Jean* og *Dominique Lafitte*. De brave New Orleansborgere havde intet mod præsident *Jeffersons* forsøg på at værne USA's neutralitet og interesser mod England

og Frankrig med handelsembargoet og restriktioner, da det gav smug-handelen gode kår, ligesom forbuddet mod indførsel af slaver fra 1809 gav brdr. *Lafitte* nye udfoldelsesmuligheder. Når de havde interesserede købere, sikrede de sig et slavehandlerskib i rum sø, land-satte slaverne, hvor køberne tog imod og afregnede, hvorefter køberne meddelte myndighederne, at de havde fundet en gruppe ulovligt indførte slaver, men at slavehandlerne var stukket af. En embedsmand ankom, takserede slaverne, erklærede dem hittegods og udbetalte de ærlige findere en findeløn, der svarede til den sum, køberne straks erhvervede slaverne for. Køberne havde nu papir på, at slaverne var lovligt købt og betalt, brdr. *Lafitte* havde penge og afro-afrikanerne fast beskæftigelse. Hvad der skete med slaveskibets besætning, var dog uklart.

Miljøet i New Orleans fremmede korruption. Den amerikanske overgeneral *James Wilkinson*, der havde ansvaret for byens befæstning, var typisk. Han kanaliserede de fleste penge til forsvarsanlæg og lejr anlæg over i egen lomme, mens hans tropper boede i teltlejr, hvor sygdomme sørgede for, at garnisonen kun bestod af hårdføre mænd, derudover havde generalen en fast indtægt af at holde den spanske guvernør i Florida velunderrettet om forhold, som politikerne i Washington troede var militærhemmeligheder. Guvernør *Claiborne* forsøgte at opretholde lov og orden, men opdagede, at brdr. *Lafitte* og deres kolleger ikke alene var beskyttede af sumpene, men af et ikke mindre formidabelt netværk af advokater og embedsmænd. Situationen spidsede til, da *Jean Lafitte* besvarede *Claibornes* efterlysningsskilt på 500 \$ for smuglerhøvdingen med at opsætte lige så mange plakater, hvor *Lafitte* ►

Den 7. november 1811 stod slaget ved Tippecanoe, opkaldt efter Tippecanoe floden i nærheden af vores dages Lafayette i Indiana. Amerikanerne havde 62 døde og indianerne omkring 50. Indianerne flygtede, og amerikanerne beholdt valpladsen og sejrede dermed. Kurz & Allison litografi.

Slaget ved New Orleans

udlovede 5000\$ til den, der fangede guvernør *Calybo* (borgernes øgenavn for *Claiborne*), men opgøret udeblev, da de to mænd kort efter blev forbundsfæller mod en engelsk invasionsarme.

Not ill-disciplined, but a little wild. Brock, engelsk general

Den amerikanske regulære hær var ikke imponerende. Såvel af ideologiske som af økonomiske grunde holdt regeringen den på et minimum. I 1808 talte hæren reelt 3000 mand, men da rekrutter modtog 16\$, når de meldte sig og 5\$ om måneden de næste 5 år, hvorefter de blev lovet yderligere 15\$ og 160 acres land i grænseegnene, mens en ufaglært arbejder kunne tjene 9 \$ om måneden, forstår man, at de færreste fandt en militær karriere tiltrækkende.

Officerskorpset bestod overvejende af bedagede helte fra frihedskrigen og/eller politisk udnævnte. I januar 1812 besluttede kongressen at øge hæren til 35.603 mand og tilbød en tjenestetid på 1 år, da selv pacifisten *Thomas Jefferson* profeterede, at man blot ved at marchere ind i Canada kunne erobre Quebec inden nytår, og at 1813 ville se englændernes fuldkomne fordrivelse fra det amerikanske fastland. Hertil kom 124\$ i hverpenge og en fordobling af månedslønnen og udsigt til 320 acres til alle, der overlevede. Hæren nåede officielt op på 23.614 mand, men de reelle styrkeforhold var ofte så lave som det halve.

En væsentlig del af hæren udgjordes af milits og frivillige. Disse enheder var af stærkt svingende kvalitet. En militsmand fra grænseegnene var i reglen en god skytte og motiveret af, at en sejr over rødrakkerne og rødhuderne ville beskytte hans familie, hjem og fremtid mod flere indianeroverfald, mens en milits fra østkysten alt for ofte hævdede sig på en flot uniform og minder om, hvad forgængere havde udrettet i Frihedskrigen end ved egentlig kamptræning eller disciplin. Militsen kæmpede altid bedst på hjemmebane, når den forsvarede hjem og familier. Fælles for militserne og deres officerer var, at de ikke så nogen grund til at betragte officerer fra den regulære hær med større respekt.

Var mændene af varierende kvalitet, så lykkedes det krigsministeriets embedsmænd at rationalisere fremstillingen af uniformer, våben og udstyr, selv om uniformerne ikke altid var i forskriftsmæssige farver, var hæren i reglen bedre

Den britiske øverstbefalende for forsvaret af Upper Canada, Major General Sir Isaac Brock (1769-1812). Malet af Alice Kerr-Nelson.

forsynet, end vanligt var i de europæiske hære.

Præsident *Madisons* regering løb an på, at den canadiske hjemmefront var splittet, og at i det mindste fransk-canadierne længtes efter at blive befriet af USA og gjort til amerikanere. Hvad de engelske tropper angik, håbede man, at Englands kampe mod *Napoleon* betød, at Canada var spist af med de mænd og officerer, der var så klejnmødige eller uduelige, at *Wellington* hellere så dem langt borte i Canadas ødemarke end i sine rækker i Spanien. Begge forhåbninger blev gjort

til skamme. Uanset hvad franskcanadierne mente om englænderne, så ville de endnu nødigere under USA, og selv om de engelske tropper led af konstant mandskabsmangel, især i officerskorpset, så var officererne kompetente professionelle, der ofte forstod at komme godt ud af det med uvante forbundsfæller som milits og indianere. De få ”brodne kar”, militærguvernør *Prevost*, general *Procter* og oberst *Mullins*, er snarere tragiske eksempler på mænd, der af omstændighederne blev forfremmet til poster, som de savnede såvel erfaring som mentalitet til at magte. Den engelske overgeneral *Brock* kunne ved krigens begyndelse erklære, at selv om hans mænd var bedst til at drikke rom, tvivlede han ikke på, at de ville sige tak for skænken ved at give amerikanerne en varm velkomst.

Den canadiske milits lignede mere de amerikanske grænsemilitsere end østkystmilitserne og havde fordel af at kæmpe på hjemmebane. Indianerne var en effektiv, men uforudsigelig allieret. Selv om mange forstod *Tecumseh*s advarsel om, at en amerikansk sejr betød afslutningen for indianerne, kæmpede de fleste ud fra de traditionelle værdier, hvor man fulgte en succesrig leder, og kampens formål var at vinde ære, idet æren kom synligt til udtryk i det bytte, man tog, da indianerne modsat regulære soldater var ulønnede. Denne holdning prægede

indianernes motivation. Stærke forter og militærposter forsvaret af kampvante tropper havde ingen interesse. Forter og forskansede landsbyer havde interesse, hvis der var udsigt til rigt bytte, mens man altid var parat til at drage mod svagt befæstede landsbyer og enkeltliggende gårde, hvis forsvarere ville ende som skalpe. Herefter kunne man drage hjem velforsynet med rifler, ammunition, ildvand, proviant, bytte, avledygtige hvide kvinder, børn, som kunne bortadopteres og større drenge, der kunne bære byttet og dermed få en forsmag på, hvad der ventede dem som lejrslaver, med mindre de valgte at lade sig genopdrage som indianere.

We are determined to defend this land. If it is the will of the Great Spirit, we shall leave our bones upon it. Tecumseh

Detroitfronten 1812. I Detroit havde general *Hull* kommandoen over Army of the West, hans opgave var at gå østpå over landbroen mellem Lake Huron og Lake Erie, til han mødte general *Van Rensselaers* Army of the Centre, idet de ville knuse general *Brocks* engelske hær mellem sig. *Hull* invaderede, men samtidig indtraf en foruroligende udvikling i ryggen på ham, da de vestligste amerikanske forter faldt! Det nordligste amerikanske fort Michilimackinac øverst i Lake Huron blev erobret af den engelske kaptajn *Charles Roberts* med en ad hoc styrke af engelske veteraner, pelsjægere og indianere. Med kanoer og en enkelt skonnert krydsede han søen, plantede en kanon foran fortet og foreslog besætningen fri afmarch, hvad de indvilgede i. Fortets overgivelse afskar forsyningslinjerne til Fort Dearborn, på hvis ruiner Chicago i dag står. *Hull* sendte kurerer til fort Dearborns kommandant *Heald* om at forhandle sig frem til en fri afmarch med de lokale powatomianer, der var irriterede over de amerikanske nybyggere, fortet havde tiltrukket, dog skulle *Heald* sørge for at tilintetgøre våben og ammunition, han ikke kunne føre med sig. *Heald* forhandlede sig til fri afmarch, idet indianerne mente at have fået lovning på fortets våben, ammunition og spirituslager. Da de kom ind i det forladte fort og fandt det ryddet, satte de i efter den bortdragen garnison og pionerer og havde efter en kort kamp 15. august rigeligt med skalpe, fanger og bytte og afsluttede en vellykket dag med at brænde fortet ned.

Imens var ulykken over *Hull*. I sin iver efter at fange *Brocks* hær passerede *Hull* det engelske fort Malden, hvis kommandant oberst *Procter* med aggressiv patruljering snart truede *Hulls*

Kort over Niagarafronten.

forbindelse bagud og gjorde kort proces med amerikanske patruljer. *Brock* og *Tecumseh* gik løs på *Hulls* hær med en sådan energi, at han tabte modet og trak sig tilbage til fort Detroit, som *Brock* belejrede. På grænsen af et psykisk sammenbrud kapitulerede *Hull* den 15. august, og Army of the North kunne genoptage indmarchen i Canada, men til fangelejr, mens shawnee-indianerne lod de nybyggere, der ikke var flygtet, mærke de nye magtforhold.

Niagarafronten 1812. Med *Hulls* hær sat ud af spillet kunne *Brock* benytte en våbenhvile, hvor *Madison* overvejede, om han skulle kvittere for den engelske regerings ophævelse af de forømtale ransagningsordrer med at afblæse krigen, til at føre sin hær til Niagarafronten. Her rådede general *Van Rensselaer* på papiret over en slagkraftig hær på 5000 mand kaldet Army of the Centre mod *Brocks* 1500 mand, men *Van Rensselaer* havde berettiget tvivl om sine militsfolks kampevne og motivation, og hans næstkommanderende general *Smyth* nægtede kategorisk at lade sine regulære tropper kæmpe under *Van Rensselaers* kommando. *Van Rensselaer* foreslog derfor, at han selv med militsen angreb byen Queenstown 16 km syd for Fort George, hvorefter *Smyth*, når *Brock* rykkede Queenstown til undsætning, kunne gå løs på Fort George med sine regulære tropper og erobre det. Da *Smyth* nægtede, satte *Van Rensselaer* presset af

depecher fra Washington alt på et bræt og angreb Queenstown med sine 3000 militssoldater.

Angrebet begyndte kl. 3 om morgenen den 15. oktober, hvor fortroppen i både krydsede Niagara River for at opdage, at byen Queenstowns havnefront var forsvaret af et forskanset batteri. Angriberne blev kastet tilbage af kanonskud og riffelsalver for at opdage, at bådene var sejlet for at hente anden angrebsbølge. I anden bølge tog kaptajn *Wool* fra den regulære hær kommandoen over et par både for med 150 mand, overvejende grænsemilits at lande neden for det skovklædte højedrag Queenston Heights. Herfra angreb de batteriet i ryggen, erobrede det og åbnede vejen for deres kammerater på stranden. Imens var *Brock* nået frem fra Fort George og opdagede, her ikke var tale om et skinangreb, men en invasion. Han sendte ordre til sin næstkommanderende general *Sheaffe* om at komme fra fort George med hovedstyrken og prøvede imens selv at generobre batteriet. Angrebet blev slået tilbage og *Brock* dræbt. Den mest dramatiske, men ikke nødvendigvis mest sandfærdige beretning om hans død lyder med grænsekrigeren *Sam Stubbs* ord: *Så kom den store general Brocks ridende og brølede som en gal tyr, at vi skulle overgive os. Men min gamle riffel Bess har ikke skudt forbi så klart et mål, så jeg standsede hans kvækken.* (Stubbs s.338)

Amerikanerne førte yderligere for-

Kort over de væsentligste aktioner på de nordlige fronter.

Slaget ved New Orleans

stærkninger over, men over middag nærmede *Sheaffe* sig med den engelske hovedhær. Da man forventede, han ville angribe Queenstown Heights vestfra frem for at rykke ind i byen, søgte amerikanerne at etablere en kamplinje i skoven, men blev nu angrebet af 80 (!) irokesere under kaptajn *Norton*. *Nortons* styrke forblev uset, men bragte med velrettede skud og skingrende krigshyl uorden i de amerikanske rækker. På den amerikanske side af floden kunne *Van Rensselaers* resterende hær se *Sheaffes* tropper nærme sig, og de kunne høre, der foregik et eller andet uforudset på det skovklædte højedrag, så militssoldaterne kom i tanker om, at de ikke måtte kæmpe uden for USA og nægtede pure at sætte over floden. På højedraget rykkede amerikanerne sidst på eftermiddagen frem for at se, hvor mange indianere, der egentlig var, da *Sheaffes* rødfrakker og militsmænd 1000 i tal kom mod dem i tæt formation med fældede bajonetter og en velrettet salve. Invasionen endte i vild flugt, kun de færreste nåede bådene, og de, der søgte at svømme i sikkerhed, opdagede, at Niagara River ikke indbyder til svømmeøvelser. De amerikanske tab sættes fra 100-500 faldne, mens 925 mand blev taget til fange. *Van Rensselaer* så sin invasion og sin politiske og militære karriere i ruiner. De engelske tab var 20 dræbte og 77 faldne, men

tabet af den karismatiske *Brock* viste sig uerstatteligt. Kort tid efter prøvede *Smyth* at krydse Niagara River men da *Sheaffe* fangede hans fortrop på 200 mand, nægtede *Smyths* øvrige mænd at indskibe sig, og *Smyth* måtte se sin invasion og sin militærkarriere afsluttede på samme tid.

Montrealfronten 1812: General *Dearborn* kommanderede Army of the East på 6000 mand, der kun havde 80 km til Canadas næststørste by Montreal. *Dearborn* indledte invasionen 19. november, men hans fortrop under den erfarne general *Zebulon Pike* mødte den endnu mere erfarne fransk-canadiske major *de Salaberry* med det nyoprettede, men kampvante regiment Canadian Voltigeurs og irokesere. *Zebulon Pike* fik en varm velkomst, og da den forstærkning, *Dearborn* sendte ham, misforstod situationen og sendte en forsvarlig friendly fire ind i *Pikes* rækker, tog fortrop og forstærkning flugten, og Army of the East standsede først, da den igen var på amerikansk grund.

Detroitfronten 1813: Kongressen erstattede Army of the West med Army of the Northwest, hvorefter områdets to generaler guvernør og general *Harrison* og general *James Winchester* skændtes om, hvem der havde længst anciennitet og dermed overkommandoen. Præsidenten afgjorde, at *Harrison* som den mest erfarne havde ledelsen og betydede dem, at han forventede Detroit generobret.

Harrison overlod halvdelen af sin styrke til *Winchester* med ordre om at rykke frem og presse *Tecumseh*s krigere ud af området, men stadig holde sig i kontakt med *Harrisons* kontingent, hvorefter *Winchester* forsvandt nordpå. Den 18. januar erobrede *Winchester* landsbyen Frenchtown, hvor han slog lejr. *Harrison* sendte forstærkning og advarede om at forvente et angreb, hvad *Winchester* tog roligt. Imidlertid var *Procter*, nu forfremmet til general, på vej med 597 regulære tropper og 800 indianere under *Tecumseh* og canadisk militi. *Winchester* havde forsømt at udstille vagter, så den del af lejren, der lå uden for Frenchtowns palisader, blev vækket den 22. januar, da rødfrakkerne fyrede en salve på klos hold, hvorefter indianerne stormede. Amerikanerne flygtede, og udplyndret til den bare skjorte af indianere blev *Winchester* afleveret til *Procter*, der "overtalte" ham til at underskrive en ordre til de amerikanske riffelskytter, der stadig holdt palisaden og i en skudduel nærmest havde udslettet *Procters* artilleri, til at overgive sig. Grænseskytterne adlød, da de opdagede, at *Winchester* havde glemt at udstyre sin lejr med reserveammunition. Amerikanerne mistede 397 faldne, mens 547 blev taget til fange, mens *Procters* tab var under 100 faldne. Kampen fik et uhyggeligt efterspil, da indianerne gjorde kort proces med 50 sårede amerikanske fanger.

Harrison faldt tilbage til Fort Meigs, som *Procter* belejrede. Den 5. maj 1813 overraskede rødhuder og rødfrakker

Kort over Detroit-fronten ved Erie-søens vestlige side.

Kentuckymilitisen, der søgte at undsætte Fort Meigs. Kampen kostede 500 militfolk livet. 100 mand overgav sig, men indianere, der var frustrerede over belejringskrigens kedsomhed, kastede sig over dem og dræbte 28, inden *Tecumseh* fik dem beroliget. Med to fangemasakrer vidste *Procter*, at han nu var den mest hadede rødfrakke hos de amerikanske grænseboere. Trods belejringen lykkedes det *Harrison* at øge og træne sine tropper, mens *Procters* rødfrakker blev færre og forbindelseslinjerne svækkede. Blandt *Tecumseh*s krigere valgte flere at drage hjem med det bytte, de allerede havde fået og lægge så megen afstand som muligt mellem dem og amerikanerne. *Procter* var ingen *Brock*, og præsident *Madison* ville heller ikke levne ham nogen lejlighed til at blive det: Belært af erfaringerne fra sidste år, hvor *Brocks* hær havde kæmpet på såvel Detroitfronten som Niagarafronten, angreb og ødelagde amerikanerne byen York (Toronto) bag englændernes linjer, hvorefter *Sheaffe* var forhindret i at sende forstærkninger og forsyninger over land til *Procter*, der nu var helt afhængig af forsyninger ad søvejen.

Søslaget på Erie-søen den 10. september 1813 sikrede amerikansk kontrol over søen og beseglede *Procters* hærskæbne. Enhver mulighed for at forstærke endsiges forsyne ham fra Canada var nu borte. *Harrison* kunne nu landsætte tropper i ryggen på *Procter*, som valgte at trække sig tilbage under indianernes rasende protester, da de nu var overladt til amerikanernes hævn, med mindre de flygtede vestpå eller til Canada. *Harrison* optog forfølgelsen og

indhentede *Procter* ved Thames-floden ved Moraviantown den 5. oktober. *Procters* hær var svundet ind til 800 mand, mens *Tecumseh*s skarer var svundet til under 500. Truet af insubordination fra sine egne officerer og trusler fra indianerne valgte *Procter* at tage et slag.

Procter forsøgte et baghold, hvor de regulære engelske tropper agerede "lokkemad" ved at stå i linje i det åbne land mellem floden og et sump- og skovområde, hvorfra *Tecumseh*s krigere kunne åbne en dødelig flanke mod amerikanerne, når de mødte englændernes velrettede salver. *Harrison* huskede sin gamle læremester *Mad Anthony Waynes* eksempel fra indianerkrigene og sendte sine beredne Kentuckykytter i forvejen for sit infanteri. Oberstløjtnant *J. Johnson* red med sin halvdel af de beredne skytter mod *Procter*, mens storebror oberst *M. Johnson* med den anden halvdel red mod *Tecumseh*s krigere. Den engelske linje blev gennembrudt i første angreb, *Procter*, der frygtede, hvad jægerne ville gøre ved ham, flygtede

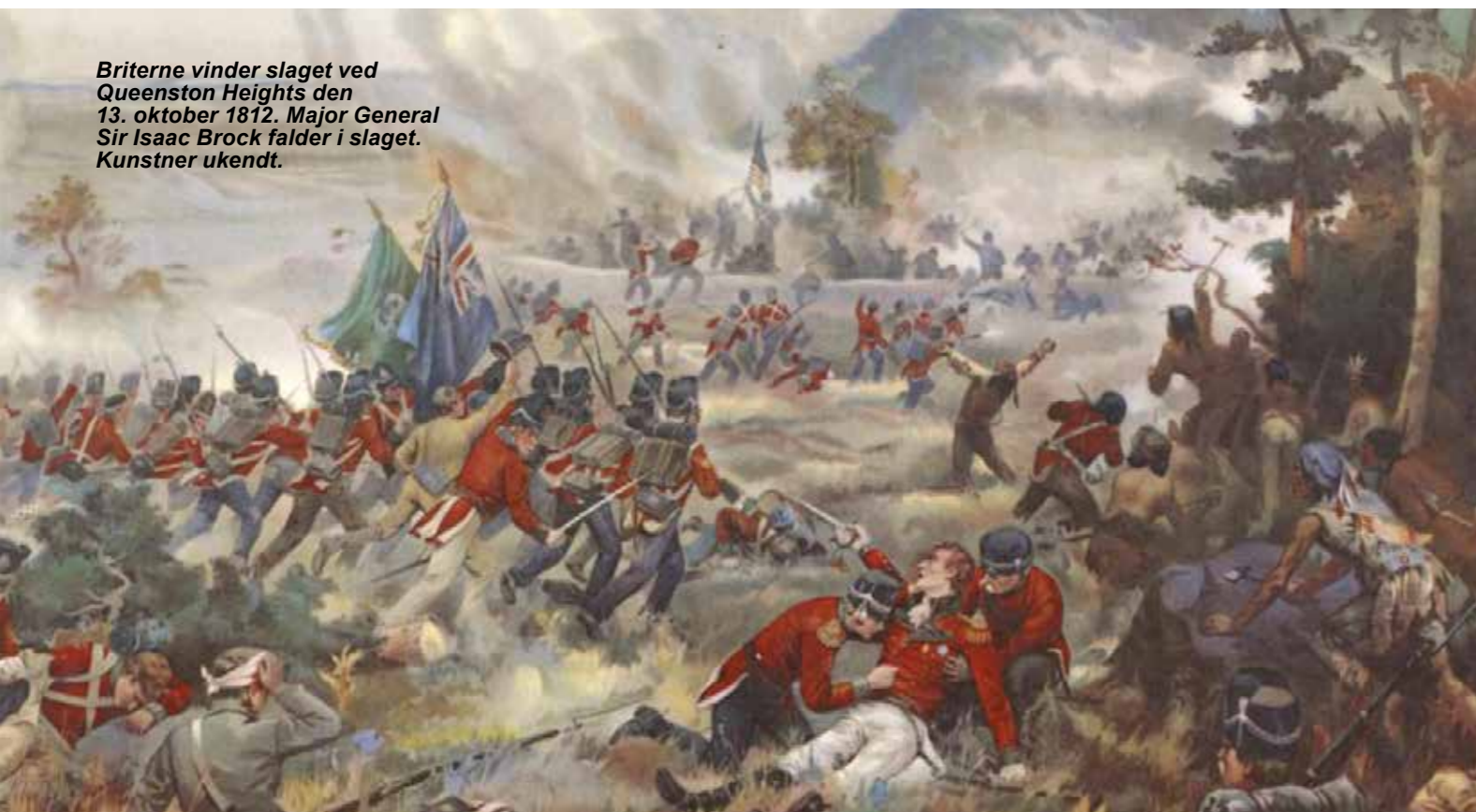

Amerikanerne angriber indianere under belejringen af fort Meigs 2. - 7. maj 1813. D. W. Kellogg & Co. (udgiver).

Commodore Perry, chefen for den amerikanske eskadre på Erie-søen forlader sit ramponerede flagskib USS Lawrence og overfører sin blå flagskibsvimpel til USS Niagara. Denne modige handling ændrede situationen fra et tilsyneladende nederlag til en afgørende sejr for amerikanerne, da det uskadede Niagara var i stand til at nedkæmpe den sidste modstand i de medtagne britiske skibe. Malet af Thomas Birch.

Briterne vinder slaget ved Queenston Heights den 13. oktober 1812. Major General Sir Isaac Brock falder i slaget. Kunstner ukendt.

Slaget ved New Orleans

med 200 mand, mens 600 englændere overgav sig. Den hårdeste kamp fandt sted i skoven, hvor *Tecumseh*s krigeres velrettede ild tvang de beredne skytter til at stå af og kæmpe, men da *Harrisons* infanteri samtidig angreb skoven i flanken, var indianernes situation håbløs. Selv om kun 30 indianere faldt, inden det lykkedes resten at flygte, faldt *Tecumseh*, vistnok i tvekamp med oberst *Johnson*, og med ham flere andre ledere blandt de dræbte, og uden deres karismatiske leder kollapsede shawnee-forbundet. *Procter* undslap til Canada og krigsret, hvor han blev suspenderet fra hæren for manglende energi og dårlig dømmekraft, idet London befalede, at dommen skulle læses højt for hvert eneste regiment i den engelske hær verden over. *Harrison* gik i gang med at sikre området og sige indianerne tak for sidst. Da krigsministeriet "belønnede" ham med en reel degradering, forlod *Harrison* hæren, men fortsatte karrieren som politiker og indianernedkæmper. Med slaget ved Thames/Moraviantown var amerikanerne i besiddelse af det uofficielle krigsmål: Michigan, Illinois og Indiana.

Niagarafronten 1813: Da foråret gjorde Ontariosøen sejlbare, satte general *Dearborn*, der med sin hær var forflyttet fra Montrealfronten til Niagarafronten, over søen og angreb byen York, senere Toronto, den 27. april. Byen blev forsvaret af general *Sheaffe* med

Det amerikanske kavaleri angriber britiske artillerister og indianere under slaget ved Moravian Town den 5. oktober 1813, hvor den britiske general *Procter* flygtede med ca. 250 mand. De resterende overgav sig. *Skelton & Kensett* (udgiver), A. S. K. Brown Col.

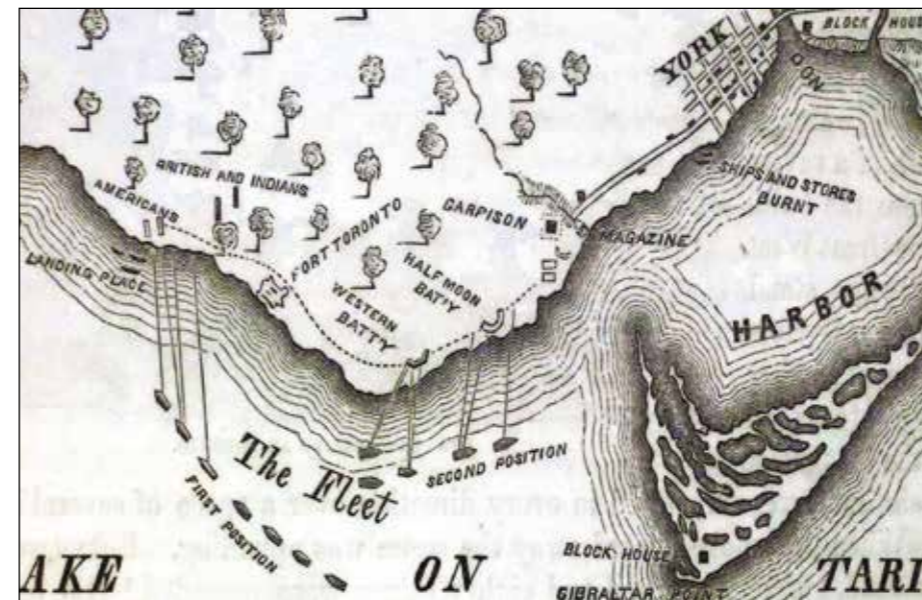
en fåtallig garnison, som snart måtte trække sig tilbage, da *Dearborn*s næstkommanderende *Zebulon Pike* rykkede frem. Det lykkedes *Sheaffe* at evakuere hovedparten af garnisonen og destruere materiel, der måtte efterlades, herunder ammunitionsdepotet, der eksploderede, da forfølgerne passerede. *Zebulon Pike* var blandt de 38 dræbte, mens 222 blev sårede, blandt dem grænseboen *Sam Stubbs*, der ærgrede sig over, at en faldende sten fra eksplosionen nærmest skalperede ham. Begge parter beskyldte siden hinanden for at have plyndret og afbrændt York. Med York ude af spillet var *Procter* nærmest isoleret, hvorfor guvernør *Prevost* hjemsendte den uheldige general *Sheaffe*. *Dearborn* rømmede den afbrændte by og stod sydpå over søen til fort George, der nu også var isoleret. Efter et kort bombardement måtte fortet kapitulere 27. maj. *Dearborn* forsøgte at

erobre egnen med udfald fra det erobrede fort, men hentede nederlag. 23. juni faldt et ekspeditionskorps på 600 mand i baghold ved Beaver Dam, hvor stedlige irokesere dræbte 50 og tog resten til fange. Amerikanerne var i realiteten belejrede i deres erobrede fort. *Dearborn* søgte sygeorlov, og hans efterfølger evakuerede fortet så hurtigt, at englænderne og irokeserne fulgte efter og erobrede det amerikanske fort Niagara.

Montrealfronten 1813: Præsident *Madison* erstattede *Dearborn* med den amerikanske hærs øverstkommanderende general *James Wilkinson*, som blev forflyttet fra sin indbringende karriere i New Orleans til den canadiske grænse. *Wilkinson* skulle ad St. Lawrencefloden støde frem mod Montreal, mens general *Wade Hampton I* skulle gå direkte mod byen fra Plattsburg. *Wade Hampton* er-

Slaget ved Thames-floden, den 5. oktober 1813. Den sårede oberst *R. M. Johnson* til hest dræber *Tecumseh* med et pistolskud i brystet.

Kort over det amerikanske angreb på York den 27. april 1813.

klærede, at han under ingen omstændigheder ville samarbejde med *Wilkinson*. *Wade Hampton* marcherede nordpå med 4000 mand, hvis antal på ingen måde opvejede deres manglende militære erfaring. 26. oktober stødte *Hamptons* styrke på *Salaberrys* med 1700 mand ved Chateaugay. *Wade Hampton* sendte oberst *Purdy* afsted med 1000 mand for at rulle *Salaberrys* flanke op fra baghold, men *Purdys* enhed for totalt vild og fandt ikke slaget. *Wade Hampton* opdagede, at *Salaberrys* mænd lå forskansede, samtidig med trompetsignaler, kommandoråb og krigshyl forråbte, at *Salaberrys* tropper var på vej rundt om de amerikanske flanker. Amerikanerne kunne ikke vide, at "omringerne" bestod af *Salaberrys* unge hornblæsere beskyttet af erfarne og forslagne mænd, der bidrog med kommandoråb og krigshyl. *Wade Hampton* fandt situationen så truende, at han med et tab på 50 faldne og sårede, opgav slagmarken og sin militære karriere, fandt *Purdys* styrke og retirerede til Plattsburg.

Wilkinson var imens på vej mod Montreal ad St. Lawrencefloden med 8000

Den 18. december 1813 stormede og erobrede britiske tropper det uforberedte Fort Niagara. Kunstner ukendt

Den amerikanske eskadre på Ontariosøen ankommer til York, som erobres den 27. april 1813. York blev siden omdøbt til Toronto. Malet af Owen Staples.

mand fordelt på 300 fartøjer. Invasionen sluttede 10. november ved *Chryslers* farm, hvor general *Morrison* med 1200 rødfrakker spærrede vejen. *Wilkinson* udsendte modstridende ordrer og sendte sine folk ind i rødfrakternes effektive salver. Med 102 dræbte og 237 sårede gav *Wilkinson* op, indskibede sig og satte hjem til USA.

Addin' redskins arrows to the country's woes Davy Crockett Ballad

En ny og farlig front åbnedes i Alabama i sommeren 1813, hvor modsætningerne mellem de creek-indianerne, der ville tilnærme sig den hvide kultur, og de, der afviste den og kaldte sig "red sticks", brød ud i åben borgerkrig og kamp mod de hvide. Det er amerikanernes held, at creekkrigen begyndte så sent, at den

Slaget ved New Orleans

ikke hjalp *Tecumseh* og så tidligt, at englænderne endnu ikke var i stand til at gribe ind militært. Man skal heller ikke undervurdere betydningen af, at den korrupte og ineffektive general *Wilkinson* blev forflyttet fra Alabama til den canadiske front og erstattet af amerikanernes mest frygtindgydende general *Andrew Jackson*.

Samarbejdsfolkene og de hvide kolonister og deres slaver forskansede sig i handelsstationen fort Mims, hvor der snart var over 500 mennesker. Kommandanten major *Beasley* lovede at holde fortet mod alle indianere i verden, men den 13. august opdagede Red Sticks, at *Beasley* havde forsømt at udstille forposter endsige vagtposter, og at hovedporten ikke kunne lukkes, hvorfor de stormede i fuld krigsmangel. Trods overrumplingen varede kampen fra hus til hus 2 timer, inden Red Sticks kunne samle 250 friske skalpe og fordele byttet og fangerne.

Kampen ved Fort Mims sendte de hvide nybyggere på flugt til Mobile og New Orleans. I Tennessee kaldte militariseringen *Andrew Jackson* på eget initiativ militsen ud og marcherede til Alabama. Blandt militsmændene finder vi en hr. *Davy Crockett*². *Jackson* var respekteret som en mand, der kendte krigshåndværket og ikke tøvede med at klynge desertører op i nærmeste træ, og afholdt fordi han året før forhindrede

Wilkinson i at shanghaje Tennessee-militsen. (Wilkinson havde beordret militsen til Alabama og der erklære, at den kun modtog forsyninger, hvis den lod sig hverve til hans hær. *Jackson* ledede militsen hjem til Tennessee og betalte af egen lomme for forsyninger undervejs.)

Tenneseemilitsen rykkede frem i ilmarch, men huskede at anlægge befæstede støttepunkter. 3. november stormede militsen Red Sticks højborg Tallutshahchee "Vi skød dem som hunde" mindedes *Davy Crockett* senere. Bedre gik det ikke 300 Red Sticks-krigere i kampen ved Tyalladega. Regeringen stillede nu regulære tropper under *Jacksons* kommando, ligesom fredspartiet blandt creek-indianerne sluttede sig til

ham. Red Sticks opgav ikke kampen. I januar 1814 var *Jackson* tæt på at lide nederlag ved Entochopko Creek, som *Davy Crockett* mindedes som sin hårdeste kamp. *Jackson* blev reddet af sine loyale og selvstændige underordnede obersterne *Carroll* og *Coffee*.

Den 27. marts stod *Jacksons* styrker foran Red Sticks hovedbastion, den befæstede halvø Horseshoe Bend. Red Sticks havde anført af høvding *Menewa* og profeten *Monahee* spærret landforbindelsen med en formidabel palisade med skydeskår og frem-spring, *Jackson* forsøgte uden held at skyde brecher i palisaden med kanonild og måtte lade det regulære infanteri løbe storm. Samtidig satte oberst *Coffee* med indianere og grænsekrigere over floden og angreb Red Sticks' lejr bagfra. Palisaden blev forceret under hård kamp, og fem timers kampe gennem lejren fulgte. 857 creekkrigere blev bekræftet dræbt, da *Jackson* lod deres næser skære af, samle og optælle, men det reelle dødstal er højere, da mange reddede næsen men ikke livet ved at springe i floden. Målt i dødsopfre blev slaget ved Horseshoe Bend blodigere end New Orleans, Queenstown og Lundy's Lane. Den religiøse *Jackson* glædede sig over, at Gud havde dementret profeten *Monahees* løgne ved at lade en kugle knuse de kæber, der havde ytret falske profetier. *Jackson* sluttede nu fred med de overlevende creek-indianerne, idet han uden smålige hensyn til, om de havde kæmpet for eller mod de hvide, lod dem afstå 93.000 kvadratkilometer land svarende til det sydlige Georgia og centrale Alabama. *Jacksons* indsats

Kort over området som Creek-indianerne måtte afstå for at få fred efter slaget ved Horseshoe Bend.

havde gjort en ende på indianernes magt i det sydlige USA, hvorfor præsident *Madison* måtte udnævne ham til general i den regulære hær. *Jackson* skrev til sin hustru, at selv om hun ikke havde lyst til det, skulle hun klæde sig, som man forventede at en generals hustru var klædt, og han håbede nu blot, at den gode Gud ville lade ham ombringe lige så mange rødfrakker, som han havde ombragt rødhuder.

Noter:

1. Wade Hampton I må ikke forveksles med sin søn Wade Hampton II, som udmærkede sig ved New Orleans eller sin sønnesøn Wade Hampton III, der under Borgerkrigen udrustede og anførte Hamptons Legion som et elitekorps i alle våbenarter i Sydstatshæren.
2. Modne læsere vil muligvis huske, at Creekkrigen blev fremstillet lidt anderledes i Walt Disney-hæftet *Davy Crockett Præriens bedste Mand* fra 1956, hvor *Davy* til stor ærgrelse for *Jackson* sikrer sejren og en retfærdig(!) fred efter en episk boksekamp med høvding Røde Stok, begge optræder få år senere i OTA Solgryns indianer-udklipsserie fra 1960-1962. Skulle læsere ligge inde med udklipsark eller figurer fra serien, er denne artikels forfatter interesseret i at købe.

Fort Mims massakren. Creek indianerne angreb fortet og dræbte mellem 400 og 500 personer. Tegnet af Alonzo Chappel.

Figursamlernes festaften

Stor udstilleraktivitet på julemødet den 6. december 2014.

Årets julemøde er altid en festlig blanding af velkendte traditioner og så det ukendte – med levende musik fra flyglet og fællessang og snak ved bordene som det traditionelle omdrejningspunkt for årets afsluttende arrangement og de med spænding imødesete figurer og opstillinger.

Således også ved 2014-udgaven af julemødet og årskonkurrencen, der blev afholdt på Rødvoregaard med 33 deltagere. Selskabets præsident, Hans Chr. Wolter, bød velkommen og betonedede i sin tale, at nok er foreningen ikke overvældende stor målt i antal medlemmer, men vi har et aktivitetsniveau, som også omverdenen lægger mærke til og sætter pris på. Foreningen har hvert år et varieret aktivitetsprogram, en hjemmeside og et blad, der udkommer fire gang årligt og nogle år endda med et stort temanummer.

Da alle havde vurderet de udstillede figurer og udfyldt stemmesedlerne, nød deltagerne det lækre trakterement med smørrebrød og drikkevarer købt i foreningens velassorterede bar, og pauserne blev udfyldt af fællessang først af Aksel Willumsens festligt tvistede julesang og lidt senere af en mere traditionel julesang med musik på flyglet af Nanna-Maria Anderson.

Årskonkurrencen

Aftenens højdepunkt var som sædvanligt årskonkurrencen. Deltagerne i årskonkurrencen møder gerne omkring kl. 17.30 for at få registreret figurerne og for at opstille dem på den mest flatterende måde i de dertil indrettede udstillingsfelter til de forskellige konkurrencekategorier. Efterfølgende går de rundt og ser, hvad de andre deltagere

Best in Show
Claud Anderson,
General Longstreet,
Gettysburg, 1863

Figurer over 65 mm
Christian Raun, Sir Richard

Figurer indtil 65 mm
John W. Hansen, Husareskadronen

Dioramaer, opstillinger
Hans Christian Wolter,
Livgarden til Hest, 1813

Figursamlernes festaften

var på hele 67 opstillinger, hvilket var helt exceptionelt. Da der var 42 udstillere i 2013, forstået som summen af udstillere i hver af de 6 grupper, svarer det til 1,6 opstilling pr. udstiller. I 2014 var tallet faldet til 1,4 opstilling pr. udstiller. Selv om vi var færre deltagere til mødet i 2014 end året før, kan det således udledes, at de udstillende deltagere havde fremstillet en anelse færre opstillinger end året før.

Vinderne

De tre enheder med flest stemmer i hver kategori bliver præmieret. Igen afgør antallet af stemmer, om man får en 1., 2. eller en 3. plads. Alle præmier udløser udover et diplom en flaske rødvin, og der er tale om samme kvalitet, uanset om det er en 1., 2. eller en 3. plads. Udover æren ved at vinde den fineste placering er der også gået sport i at vinde flest flasker rødvin. Lad det være sagt straks: Der er ikke tale om Napoleons yndlingsvin, Chambertin. Det ville betyde en markant stigning i deltagerprisen. Der var tale om en ganske hæderlig rødvin fra 2012, hvor druerne var fra Sicilien, et sted hvor Napoleon vist aldrig kom. Herved fik vi så markeret 200-årsdagen for Napoleons Ruslandsfelttog. Selve datoen for julemødet den 6. december var, afhængigt af hvilken kalender man anvender, dagen efter, at Napoleon i Rusland overdrog kommandoen over sin storarme i opløsning til Murat og hastede på en slæde mod Paris for at slå et oprørsforsøg ned. Tilbage til rødvinen.

Fra det hjemlige skatkammer
Svend Nielsen, Medaljer m.m. 1914-18

2014 var året hvor Claus Anderson og Svend Nielsen kunne trække sig sejrrigt ud af konkurrencen med 3 flasker hver. De nåede dog ikke Uffe Henriksens rekord fra 2013, hvor han kunne trække sig tilbage med 5 flasker. Hverken Claus Anderson eller Svend Nielsen kommer dog sovende til deres rødvin. De havde gjort deres hjemmearbejde og udstillede i alt henholdsvis 10 og 7 opstillinger. Men det kan jo også være en styrke at kunne økonomisere sin indsats. Det var Aksel Willumsen et godt eksempel på med to opstillinger i hver sin kategori, der begge gav rødvin. Konkurrencen var, som det ses af oversigten, som sædvanligt hårdest i kategorierne for enkeltfigurer, hvor der traditionelt er mange udstillere. Men det er glædeligt at se, hvordan der også gradvist er kommet mere konkurrence om rødvinen i de øvrige kategorier.

Figurgrupper, vignetter
Svend Nielsen, Officerer, Skinners Horse, Indien, 1903

Oversigt over antal figurer og antal udstillere i de forskellige konkurrenckategorier, 2014

Konkurrenckategori	antal figurer	antal udstillere
Legetøjsfigurer	5	5
Enkeltfigurer/rytterfigurer under 65 mm	16	8
Enkeltfigurer/rytterfigurer over 65 mm	10	6
Figurgrupper/vignetter	7	6
Dioramaer og opstillinger	5	5
Fra det "hjemlige skatkammer"	6	5
I alt	49	35

Figurer over 65 mm
Claus Anderson, Robert E. Lee

Som det ses af oversigt nr. 2, vandt Claus Anderson desuden med sin figur af General Longstreet til hest ved Gettysburg 1863 også konkurrencen om Best in Show og blev dermed den lykkelige ejer af et eksemplar af Selskabets flotte skjold.

Et helt igennem velgennemført og hyggeligt arrangement til stor glæde for deltagerne og til stor ære for arrangørerne. Vil du allerede nu sikre dig og din familie en plads til julemødet i år, den 5. december, kan du sende en e-mail til Aksel Willumsen. Du finder hans e-mailadresse i kolofonen på side 27.

HD & CM

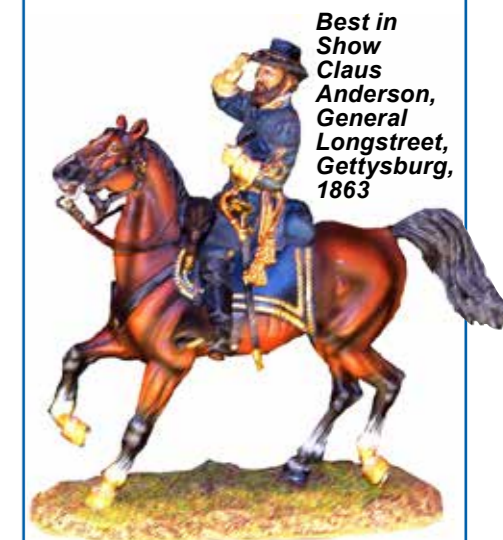

Figurgrupper, vignetter
John Sjöberg, Sherlock Holmes og Dr. Watson

Dioramaer, opstillinger
Aksel Willumsen, Berlin 1961

Legetøjsfigurer.
Christian Raun, Krokodillejagt.

Vindere af Chakotens julekonkurrence 2014

Best in Show

Claus Anderson, General Longstreet, Gettysburg, 1863

Legetøjsfigurer

1. Christian Raun, Krokodillejagt
2. Claus Mogensen, 2 stk. elefanttrukne britiske kanoner
3. Claus Anderson, Nord/Syd

Figurer indtil 65 mm

1. John W. Hansen, Husar-eskadronen
2. Anne Sophie Lygum, Nissemand
3. Claus Anderson, General Longstreet

Figurer over 65 mm

1. Claus Anderson, Robert E. Lee
2. Christian Raun, Sir Richard
3. John W. Hansen, Kosak

Figurgrupper, vignetter

1. Svend Nielsen, Officerer, Skinners Horse, Indien, 1903
2. John Sjöberg, Sherlock Holmes og Dr. Watson
3. Christian Lygum, Tidsfordriv

Dioramaer, opstillinger

1. Hans Christian Wolter, Livgarden til Hest, 1813
2. Svend Nielsen, 1814, Slutkampe i Frankrig
3. Aksel Willumsen, Berlin 1961

Fra det hjemlige skatkammer

1. Svend Nielsen, Medaljer m.m. 1914-18
2. Aksel Willumsen, Skotland forever
3. Don Johansen, James Stanhope, signet

Hundes farlige jobs i krig

Hunde er blevet brugt i krig i flere tusinde år. Denne første artikel af to fortæller om de mange opgaver, militæret har brugt hunde til.

Af Heino Døygard

Horace Vernets berømte billede af en såret regimentshund tilhørende et fransk linjeregiment fra napoleonstiden.

Hunde er blevet brugt i krig i tusinder af år, og at være krigshund er nok det farligste af alle hundejobs. Selv i vor tid er de blevet brugt i krig, men selvom de bruges på en anden måde end i gamle dage, er det alligevel i flere tilfælde en farlig og nogle gange sørgelig historie.

I årenes løb har regimenter i flere lande haft en regimentshund, og ofte er hundene blevet begravet med fuld militær honnør. På mellemkrigstidens danske forter ved Københavns befæstning var der regimentshunde, typisk dansk-svenske gårdhunde, der var gode til at fange forternes mange rotter.

På engelske bombefly under anden verdenskrig havde besætningsmedlemmer i flere tilfælde deres kæledyr med på bombetogterne, men efterhånden blev det et gedemarked, der blev for meget for ledelsen i Bomber Command. Derfor kom der et forbud mod at have kæledyr med i flyet, og forbuddet gjaldt i øvrigt også besætningsmedlemmers veninder, som i et letsindigt øjeblik var blevet lovet en tur med flyet.

Semper fidelis (altid tro)

Under 2. verdenskrig 1940-45 udkæmpede amerikanerne nogle indædte og meget blodige kampe mod japanerne på øerne i Stillehavet, hvor japanerne ikke ville overgive sig og ofte kæmpede til sidste mand. For dem var det æreløst at overgive sig.

I øernes tætbevoksede jungler var det meget svært at se, hvor japanerne gemte sig, så mange amerikanske soldater mistede livet i baghold indtil den amerikanske hærledelse omsider (med en vis modstand) fik den oplagte idé at indføre hundepatruljer. Japanerne var rædselsslagne over for hundene, som undtagelsesvis fik nogle af dem til at overgive sig uden videre kamp.

I begyndelsen af invasionen af øen Guam gjorde en del af de amerikanske soldater i begyndelsen grin med soldaterne i hundepatruljerne, men det viste sig hurtigt, at hundene i øens jungle kunne finde frem til de ellers nærmest usynlige japanere og advare soldaterne i tide. Derfor gik der ikke lang tid før mange amerikanske soldater helst ville

sove i en skyttegrav, hvor der var en hund på vagt. Det gav undtagelsesvis soldaterne en rolig nattesøvn.

Efter hundenes indsats på Guam fik de øvrige amerikanske divisioner også hundepatruljer, hvor deres førere var sammen med deres hund døgnet rundt og om nødvendigt delte deres madration med dem. Der er eksempel på, at selv en sulten soldat gav hele sin madration til sin sultne og tiggende hund.

Hundene var simpelthen en virkelig stor hjælp med deres advarsler og sparede hundreder af soldaters liv, så japanerne gjorde meget for at skyde dem. De faldne hunde fik ærefulde begravelser med navn på korset.

Mange af hundene var udlånt til militæret af private og fik otte timers daglig træning på marinernes krigshundeskole kaldet Devil's Dogschool i North Carolina. Her fik hver hund sin faste hundefører, der nærmest var sammen med den hele døgnet, og efter to uger var hundene klar til egentlig krigshundetræning. Her skulle de bl.a. lære ikke at blive bange for eksplosioner og andet knalderi.

Da de overlevende hunde efter krigen som lovet af militæret skulle gives tilbage til deres oprindelige ejere, opstod der et stort problem. Hundene havde i mellemtiden knyttet sig meget stærkt til deres militære hundefører, som havde svært ved at aflevere dem tilbage til den oprindelige ejer. Ellers ville hunden blive skudt. De tilbageleverede hunde skulle dog først "omskoles" fra at være krigshund til at blive en god familiehund, men det lykkedes i de fleste tilfælde.

I nogle tilfælde fik "hundesoldater" efter en kontakt med den oprindelige ejer lov til at beholde hunden, men ikke altid. Det medførte nogle følelsesmæssige tragedier, for hund og menneske havde jo knyttet sig meget tæt til hinanden under krigen, og selv mange år efter var der militære hundeførere, der stadig savnede deres trofaste krigskammerat. I mange tilfælde var hundene indirekte nærmest en psykiatrisk hjælp for de stressede soldater.

Marinekorpsset oprettede efter krigen afslutning en kirkegård for de faldne hunde med deres navne på mindetavler og et smukt stort monument i bronze af en liggende dobermann hund, da den race var marinekorpssets officielle og foretrukne krigshund. De hunde var med til at forkorte og vinde den blodige krig i Stillehavet.

"Semper fidelis" er marinekorpssets stolte motto, og det levede deres krigshunde fuldt ud op til.

Andre krigshunde-jobs

Under Den 2. verdenskrig uddannede englænderne nogle krigshunde til at være faldskærmshunde.

Som et led i deres træning blev hundene kastet ned med faldskærm, men da ingen af dem frivilligt ville springe ud fra et fly, måtte de kastes ud med deres faldskærm. De skulle bl.a. udføre vagt- og beskyttelses-tjeneste både for almindelige soldater og kommando-

Under 1. W. W. sparede specialtrænede, hurtige hunde soldater for farlige opgaver ved at bringe kommunikation mellem skyttegravene. Her tilsyneladende i et fransk frontafsnit.

Amerikanske marinere med deres trænede krigshunde i 2. W. W.

soldater bag fjendens linjer nede på jorden. Faldskærmshunden Rob fik tildelt den fornemste britiske dyremedalje, Dickin medaljen, der gives til dyr for særlig tapper indsats.

Disse faldskærmshunde var dog ikke verdens første luftbårne hunde. Allerede i 1785 sendte en fransk ballonskipper sin hund op i ballon for at afprøve sin idé om en faldskærm, og forsøget lykkedes. Til gengæld stak hunden af efter landingen, for det her havde den ikke lyst til at prøve igen. Det var ligesom med de russiske rumhunde, der også stak af efter landingen nede på jorden for at undgå flere ubehagelige rumrejser.

Minehunde blev under krigen trænet op til at snuse sig frem til miner, lærte at sætte sig ved siden af det sted, hvor minen var gravet ned og ikke røre ved minens udløser. Minehunde har reddet mange soldater og civile fra at blive sprængt i luften, og efter krigen er de blevet brugt mange steder verden over til at rydde områder for miner og dermed gøre dem sikre for befolkningen.

Skiubshunden Judy var skiubshund på et ►

Hundes farlige jobs i krig

allieret krigsskib under 2. verdenskrig, der blev erobret af japanerne, hvorefter Judy blev japansk krigsfange-hund.

Sammen med skibets besætning blev hun fanget af japanerne, og hun er den eneste hund, der officielt har været japansk krigsfange. Hun overlevede mærkelig nok fangenskab, hvor fangerne ikke fik meget mad, men Judy hjalp dem til at holde sig i live ved at fange firben og mus til dem. Det fik hun efter krigen en medalje for i 1946. En anden skibshund, Just Nuisance, er den eneste hund, der under krigen officielt blev indrulleret i den engelske flåde. Da hun døde i 1944, fik hun en fuld militær begravelse med æressalut etc.

Også yorkshire terrieren Smoky var en rigtig engelsk krigshelt under 2. verdenskrig. Han gjorde tjeneste hos det engelske luftvåben RAF i Stillehavet, deltog i 12 krigshandlinger og fik 8 medaljer for sin indsats. Siden blev der skrevet en bog om ham.

Den amerikanske kystbevogtning Coast Guard havde en hund, Sinbad,

Just Nuisance ligger begravet i Simon's Town på toppen af en bakke med udsigt over havnen.

Hund med mine fastspændt på ryggen og trænet i at søge under kampvogne og dermed udløse minen møder russisk T 34 kampvogn.

Militære titler til hunde

Det er nærmest latterligt, at civile amerikanere under 2. verdenskrig mod betaling kunne købe sig en militær titel til deres hund, når den blev udlånt til at gøre tjeneste i militæret. Det blev gjort for at få flere hunde tilmeldt som krigshunde, så fx kunne den udlånte hund blive udnævnt til "admiral" eller "general", hvis ejeren betalte 100 dollars!

Men trods menneskers store indsats i krige er det vist mest englænderne, som bagefter husker dem passende i historiebøgerne og mindes dem med monumenter.

som officielt blev indrulleret i tjenesten. Sinbad var kystbevogtningens elskede maskot og overlevede kampe med både tyske og japanske skibe, og også ham blev der skrevet en bog om.

Kyniske russere

Værre er det, at mange hunde i Rusland under 2. verdenskrig blev trænet op i særlige lejre til at være selvmords-hunde uden at vide det. De var trænet op til at løbe ind under en kampvogn med en mine med 12 kg sprængstof på ryggen, og under kampvognen eksploderede sprængstoffet.

Hundene havde lært det ved at de kun fik deres mad inde under en brummende kampvogn, og det var meningen, at de skulle sprænge tyske tanks i luften på den måde. Men da de fra træningen kun kendte lyden fra russiske tanks, der lød anderledes end de tyske, løb de ude ved fronten kun ind under russernes egne tanks, som blev sprængt i luften. Samtidig blev nogle af hundene forvirrede over de mange eksplosioner omkring dem og løb tilbage til russerne, så russerne holdt heldigvis hurtigt op med at bruge selvmords-hunde.

Også japanerne brugte selvmords-hunde. Det var hunde, der var opdrænet til at trække vogne med en 25 kg tung bombe ind i de allieredes lejre, hvor bomben så eksploderede.

Til gengæld er det ikke nær så farligt at være noget så mærkeligt som "demonstrations-hund", noget som hunde helt uvidende kan risikere at blive i muslimske lande. I Pakistan er det set, hvordan en hund gik rundt indsvøbt i det danske flag som en demonstration mod Danmark i forbindelse med den såkaldte Muhammed krise. I muslimske lande er hunde nemlig et meget ringeagtet "urent" dyr, så det var i muslimernes øjne en stor hån mod Danmark at give hunden Dannebrog på.

Brugen af krigshunde gennem historien

I antikkens Grækenland for flere tusind år siden blev hunde fx brugt som vagthunde under en krig mellem bystaterne Korinth og Athen, og her reddede de byen Korinth fra at blive erobret af athenenserne.

Det hele begyndte med at en krigsflåde fra Athen i al hemmelighed en nat landede på stranden nær Korinth. Derefter begyndte krigerne fra Athen at snige sig op mod byen, men korintherne havde været snedige og udsat nogle vagtposter, som kunne opdage alt.

Vagterne var 50 vagthunde posteret udenfor byen, og de angreb nu athenenserne, som dog fik slået 49 af dem ihjel. Kun én undgik at blive dræbt, og den løb nu op til Korinth og vækkede indbyggerne, som fik slået angrebet tilbage. Derefter hædrede indbyggerne hunden med et halsbånd, hvor der stod: "Sarto, Korinths forsvarer og redningsmand". Der blev også rejst et monument over Sarto og hans faldne kammerater.

Allerede de gamle assyrere, egyptere og grækere, men også senere gallere, kelter og romere brugte store hunde af mastiff racen til forsvar og angreb i deres krige samt til jagter. Dengang var hunde af mastiff racen endnu større end i dag og kunne veje helt op til 140 kg, så de var frygtindgydende.

I krig fik nogle af disse krigshunde et beskyttende panser på før kampene, en slags rustning. På panseret eller på halsbåndet sad der lange pigge, som kunne flå op i hestenes maver hos fjenden eller i de soldater, der kom for nær, og nogle hunde havde endda en lille lanse spændt fast på ryg og hoved og ragende fremad. Andre hunde havde en krukke med brændende harpiks spændt fast ovenpå ryggen, og sammen med piggene kunne de virkelig genere fjendens rytteri.

Krigshunde spredte skræk hos angribende soldater og ryttere, og fx kæmpede de med i det berømte slag ved

Specialtrænede airedale terriere med gasmasker.

Marathon 490 f.v.t., hvor grækerne slog Perserne. Den store hærfører Hannibal fra Karthago havde mange krigshunde med, da han med sine elefanter krydsede Alperne i et forsøg på at slå romerne på deres hjemmebane. Det var som bekendt lige ved at lykkes for ham.

Men allerede længe før havde inderne brugt elefanter som "kampvogne", der spredte skræk og rædsel hos fjenden. Inden kamphandlingerne gav inderne elefanterne vin, så de blev fulde og gik amok, og nogle elefanter gik i panik, hvis de blev forskrækkede og trampede indiske soldater ihjel.

På deres lange krigstogter medførte de romerske hære store flokke af kvæg som mad for tropperne, og flokkene blev beskyttet mod ulve af store "kvægdri-ver-hunde". Racen rottweiler nedstammer fra disse hunde, og da den berømte romerske hærfører Julius Cæsars hær landede i England år 55 f.v.t., blev han så imponeret over de engelske kamphundes styrke, at han tog nogle af dem med hjem til Rom. Det var hunde af mastiff racen. Englænderne (kelterne) havde trænet deres krigshunde op til at bide sig fast i mulerne på angribende rytteres heste, som derefter kastede deres rytter af.

Fotografi af Johannes Hage som i 1864 var sekondløjtnant ved 4. Infanteriregiment. Hunden, der ligger ved hans fødder, hed "Boxer". Den var Hages uadskillelige følgesvend under hele krigen i 1864, hvad enten han var ude i skyttegravene eller i det mere fredelige kvarter. Når granaterne brølede gennem luften, sprang Boxer elleve af glæde efter dem. Fra bogen: 1864 – den danske soldat i samtidige fotografier, 1978, Per Thornit.

Andre krigshunde Hunden "Overskæg"

På Napoleons tid i begyndelsen af 1800-tallet var der i et fransk regiment en spaniel, der hed Moustache. Det betyder "Overskæg" på fransk, og den hund var regimentets maskot. Moustache var god til at advare de franske tropper i krig, og engang reddede den en gruppe soldater fra at falde i et baghold.

Da regimentets fanebærer under et slag blev skudt, styrtede den trods fjendens beskydning hen til ham, fik efter sigende fat i fanen og bragte den i sikkerhed bag egne linjer. Den slags betyder selvsagt meget for et regiment, hvor fanen er samlingspunktet, og det, der bæres forrest under et angreb, så herefter fik Moustache sit navn hæftet på fanen.

En anden gang opdagede Overskæg en spion, og da hunden blev præsenteret for kejser Napoleon, gjorde han til alles store fornøjelse honnør med sin højre pote. Det var nemlig et af de mange tricks, han havde lært af soldaterne i deres fritid.

Et andet berømt billede af Horace Vernet fra Napoleonstiden forestillende en såret trompetist med hest og hund omkring sig.

Hundes farlige jobs i krig

Hund trænes i faldskærmsudspring.

For sin indsats fik Overskæg flere medaljer, penge og fast affodring hos sit regiment, men han blev dræbt af en kanonkugle under et slag i 1811 og blev begravet med fuld militær honnør. På hans gravsten står der: "Her hviler den tapre Moustache", og siden blev der opsat en mindeplade over ham på den store berømte hunde-kirkegård ved Paris.

Eksempler på hundes trofasthed under krig

Der er mange historier om hundes trofasthed og det man kalder mod under krig, men det mennesker kalder hundes mod er i virkeligheden nok snarere deres trofasthed, beskyttertrang og træning, som forveksles med mod, når de gør det, de er optrænet til. Det er forkert at tillægge dyr menneskelige egenskaber, for man er da "kun" modig, når man kender farerne og alligevel gør det farlige.

Under englændernes berømte og afgørende slag mod franskmændene ved Agincourt i 1415 havde en engelsk ridder sin mastiff med sig. Da han blev såret og faldt ned på jorden, så han ikke kunne bevæge sig i den tunge rustning,

trænet hund støtter tyske soldater i felten under 1. W. W.

stod hans trofaste firbenede ven vagt ved siden af og forsvarede ham mod franskmændene indtil ridderen blev reddet af sine egne.

Under 1. verdenskrig blev hunde brugt til at finde frem til sårede soldater og føre redningsfolk hen til dem. Der er en rapport om, at en stor og stærk irsk ulvehund reddede 10 engelske soldater ved en efter en at trække dem tilbage til de engelske linjer.

Hitlers hunde

Adolf Hitler elskede hunde, men han opnåede ikke at blive begravet sammen med sin højt elskede schæfer Blondie, der ellers fik lov til at sove i hans soveværelse, hvad ikke engang hans elskerinde Eva Braun fik lov til. Der er skrevet meget om Hitler og Blondie, som han med meget stor sorg fik aflivet med gift lige inden han begik selvmord og blev brændt foran førerbunkeren i Berlin lige før byens fald til russerne i 1945. Inden da havde tyskerne forsøgt at få schæfer-racen anerkendt som særlig fremavlede tyske krigshunde.

En mindre kendt hundehistorie med Hitler før han blev nazifører og fik Blondie foregik allerede under 1. verdenskrig 1914-18. Dengang var Hitler almindelig tysk soldat, og ude ved fronten fik han fat i en hund, der ironisk nok var en overløber fra den engelske fjende. Det var en lille hvid terrier, der havde forvildet sig over til de tyske linjer under en rottejagt og hoppede ned i en tysk skyttegrav, hvor Hitler stod og fik fat i den.

Hitler kaldte den Fuchsl (lille ræv), og han behandlede den så godt, at den

Ved krigens udbrud var englænderne ellers dårligt forberedt i brugen af krigshunde, for mens tyskerne allerede i 1914 havde over 6.000 hunde trænet op til alle mulige jobs under krig, havde englænderne ingen. Først i 1917 var de i fuld gang med at optræne krigshunde, og da krigen sluttede, havde over 75.000 krigshunde været i brug på begge sider.

De engelske soldater havde bl.a. en schæfer, som var trænet op til som "ordonnans-hund" at bringe ordrer og andet mellem de engelske enheder, når mørket faldt på. Da den som den første engelske hund blev skudt af tyskerne, fik tre soldater under stor fare fat i deres døde hundeven, som fik en ærefuld militær begravelse med salut. ■

Såret fransk sanitetshund i 1. W. W. får lagt bind på poten.

snart sov sammen med ham i skyttegraven og fik del i Hitlers rationer af mad. Hitler har skrevet om Fuchsl, som han tilbad, men i 1917 blev Fuchsl væk fra ham på en togstation, og trods store anstrengelser blev Fuchsl ikke fundet igen.

Da Hitler fik magten i Tyskland, fik han bl.a. gennemført en lov, der forbød forsøg med dyr, men forsøg med mennesker blev som bekendt ikke forbudt!

Hitlers og Tysklands største modstander under 2. verdenskrig var den engelske statsminister Winston Churchill (1874-1965), og også han var meget glad for sin hund, hans trofaste følgesvend Rufus. Rufus var en rødlig bologneser, en malteserhund af en terrieragtig dværgrace, og Churchill kaldte tæppetisseren Rufus sin ukritiske ledsager.

Det er en sjov tanke, at hvis de to statsmænd og hundeelskere havde mødtes under 2. verdenskrig og haft deres hunde med, havde historien måske fået en lidt anden drejning. Et fællesskab omkring hunde kan nemlig nogle gange få mennesker til at forliges med hinanden.

Krigens praktikere bag sejren

Anmeldelse Af Niels Lindow

Bogens udgangspunkt er konferencen i Casablanca, hvor Churchill og Roosevelt valgte fem mål.

samme længde som en Rolls-Royce Merlin, gik der kun fem dage, så udskiftede RR-teknikere motoren på hans fly – og man havde en vinder.

I afsnittet om konvoyslagene, hvor en heddehog, dvs. et apparat, som udskyder 25 små sprængbomber nogle hundrede meter foran eskorteskibet, som så ikke skulle sejle hen over målet, er der endda en fodnote om, at det var Churchills datter, som under et besøg på forsøgscenret blev opvartet af to flotte søofficerer, og derfor overtalte sin fader til at blive og se lidt mere.

Men bogen er noget helt andet end en samling anekdoter. Det afgørende var, at Churchill forstod mulighederne og sponsorerede ideen. Og det afgørende for Mustang-jageren var, at højere niveauer tog et længere skænderi med amerikanske myndigheder for at få prioriteret Mustang-jageren højt. Og hermed bliver bogens emne også management – for at en stat, en virksomhed kan fungere er det nødvendigt at ideer, opstået på de lavere niveauer, kan trænge igennem, kan trænge op igennem systemet. Og det er ikke nok med en lille postkasse til forslag.

De vestallierede evnede det, og trods vore fordomme evnede Stalins system det også. Japanerne evnede det ikke, og et resultat blandt flere var, at amerikanske ubåde gjorde, de afskar Japan fra det nyere kolonirige. Manglen på olie begrænsede flådens indsatsmuligheder, og var freden ikke kommet, havde Japan kunnet imødesee en hungersnød, langt mere dødbringende end atombomberne og de ildstorme, som konventionelle bomber fremkaldte.

Kun ganske kort diskuteres Tyskland, et land med store traditioner indenfor ingeniørkunsten og fremragende teknikere. Men det påpeges, at mange tyske udviklingsmidler blev kanaliseret over i Hitlers "mirakel-våben", V1, V2, V3 – verdens største kanon.

Bogen er både læseværdig og tankevækkende; og tror man, man kender hele historien på forhånd, så er det afgjort en ny måde at se tingene på.

Paul Kennedy: Engineers of Victory. The Problem Solvers who turned the Tide in the Second World War. New York 2013. Kan købes på Amazon.

landmilitær, uanset niveau, ikke var noget, nogen anden part kunne klare sig mod på noget, der bare lignede "lige vilkår". Der måtte andre midler til, landminer, velbeskyttede panserværnsbatterier, luftangreb og masseindsats af artilleri.

Naturligvis var der også det sovjetiske trumfkort T34-kampvognen. Et eksemplar blev under krigen sendt til USA, og en bedømmelse udfærdiget på Aberdeen, måske netop det, russerne ønskede. Allerførst anerkendes konceptet ganske kort: tykt panser, skrånende, lav profil, kraftig kanon. Og så kommer flere sider kritik: Dårlige svejsninger, reelt var vognen utæt og den tog vand ind ved flodpassage; forkert tårnkonstruktion med for mange opgaver for vognkommandører, elendig radio (siden udskiftet); elendig intern kommunikation - kommandøren måtte signalere med lette støvlespark på kørerens ryg, etc. etc. Men det blev rettet i T34/85-eren.

De enkelte kapitler behandles visse episoder meget tæt, ofte tæt på anekdote-planen. I afsnittet om lufttherredømmet fortælles således om Mustang-jagerens test-pilot. Han fandt første dag, at flyet var Spitfiren underlegent, men han fandt også noget andet; den var – med en given motorkraft - hurtigere end Spitfiren og var meget nem at styre. Og da han så observerede, at Allison-motoren havde

Det sovjetiske trumfkort T34/85 kampvognen.

Undertitlen på Paul Kennedys bog taler om "Problem Solvers", dvs. de personer, som løser problemer, og derved bidrager til det endelige udfald. Men bogen handler ikke om de sædvanlige beslutningstagere, Churchill, Roosevelt og Stalin. Den handler om folk nede i hierarkiet, som finder praktiske løsninger på konkrete problemer, som gør det muligt at virkeliggøre topfolkenes planer, at vinde krigen. Spørgsmålet er ikke bare, hvem de er, men også hvordan deres løsningsforslag finder vej til toppen.

Der er skrevet uendelig meget om Anden Verdenskrig, skulle nogen ikke have fået nok, så sker det jo også undertiden, at man kan se noget i TV. Paul Kennedy må gøre sig overvejelser om, hvad der afgjorde udfaldet, og derfor indeholder bogen ikke bare en analyse af forholdene, den indeholder så at sige også en analyse af analyserne. Derfor er den interessant, også hvis man ikke er interesseret i ingeniørkunst – ordet taget i bred forstand.

Udgangspunktet er konferencen i Casablanca, hvor Churchill og Roosevelt valgte fem mål. Disse fem mål bestemmer bogens disposition – at sikre konvojerne over Atlanten, at vinde lufttherredømmet, at stoppe en Blitzkrieg, at angribe en fjendtlig kyst, og endelige at overvinde distancen.

Undervejs bliver mangt og meget slået fast. I afsnittet om luftkrig er udgangspunktet slagordet "The Bomber will always get through" og skabe panik i civilbefolkningen og dermed lamme fjendens krigsførelse. Hverken the Bliz 1940, de engelske natbombere, eller de amerikanske dagbombere, nåede – trods ufattelige lidelser for civilbefolkningerne – dette mål. Reelt var alle tre offensiver i kraft af tabene af flybesætninger nederlag for angriberen.

Både i afsnittet om at stoppe en Blitzkrieg og afsnittet om en landgang er det en klar forudsætning, at tysk

Indkaldelse til årets generalforsamling

Onsdag den 8. april 2015 kl. 19.30 på Rødovregård, "Kostalden".

Hermed indkaldes til generalforsamling i Chakoten. Dansk Militærhistorisk Selskab onsdag den 8. april 2015 kl. 19.30. Deltagelse i generalforsamlingen er betinget af, at der er indbetalt kontingent på kr. 375,- for 2015 på girokonto nr. 655 4873. Ved betaling via netbank, skal man blot huske at anføre kontonr. i sidste rubrik og opgive navn i meddelelser til modtager. Udfyld med fuldstændig adresse og gerne med e-mail-adresse, der evt. også kan mailes til kasserer Otto Steen Jensen, chakoten.kasserer@gmail.com.

Før generalforsamlingen afholdes kl. 18.15-19.15 den årlige børs, hvor alle medlemmer er velkomne til at medbringe figurer, bøger og andre militærhistoriske effekter, som de ønsker at afhænde. Efter generalforsamlingen afholdes anvisningssalg af tinfigurer og bøger, og som vanligt udsendes der liste, der tillige lægges på hjemmesiden.

Generalforsamlingen begynder kl. 19.30 og afholdes ligesom den forudgående børs og det efterfølgende anvisningssalg på Rødovregård, "Kostalden", Kirkesvinget 1, 2600 Rødovre.

Dagsordenen er i henhold til vedtægterne:

- Valg af dirigent.
- Bestyrelsens beretning om Selskabets aktiviteter i det forløbne år.
- Fremlæggelse af det reviderede regnskab til godkendelse.
- Fastsættelse af kontingent.
- Fremlæggelse af eventuelle forslag.
- Valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter.
- Valg af revisor og revisorsuppleant.
- Eventuelt.

Jf. vedtægterne (findes på Selskabets hjemmeside, www.chakoten.dk) skal nærværende indkaldelse indeholde bestyrelsens beretning, revideret årsregnskab og budget for indeværende år.

Chakotens store årlige børs kl. 18.15-19.15 og anvisningssalg efter generalforsamlingen

Gå ikke glip af årets mulighed for at købe nyt fra andre medlemmer og for selv at få afsat effekter, der kan glæde

Generalforsamlingen begynder kl. 19.30 og afholdes ligesom den forudgående børs og det efterfølgende anvisningssalg på Rødovregård, "Kostalden", Kirkesvinget 1, 2600 Rødovre.

andre medlemmer. Kom og få en god snak med andre medlemmer på denne onsdag. Børsen er også en naturlig opvarmning til Generalforsamlingen, hvor der er god anledning til at give udtryk for medlemsinteresser. Der er drikkevarer og smørrebrød til de sædvanlige populære priser og gratis kaffe.

HUSK:
Dokumentation for indbetaling

Tilfældigt er det ikke, at stoffet i pæn mængde og volumen tilflyder redaktionen – det er attraktivt at få sit stof ud gennem tidsskriftet! Det hele er fortsat blevet skabt på basis af lyst og fornøjelse, hvilket kun de færreste selskaber kan gennemføre og vedblive at fastholde.

Vi har nu gennem tre år gennemført medlemsmøder på Rødovregård, og vi sætter stor pris både på de meget velegnede lokaler og på den hjælpsomhed og imødekommenhed, som de ansatte viser os. Lokalerne er bare så velegnede – både, når vi er mange, og når vi deltager med mindre grupper – altid er der god plads til, hvad vi nu medbringer. Medlemmerne er glade for fleksibiliteten, rummeligheden, AV mulighederne og for den gode akustik. Fortsat mangler vi at finde en langsigtet løsning på vores udfordring med at opbevare Selskabets effekter. Det vil være kærkomment, hvis vi med medlemmers hjælp eller på anden vis kan finde ét samlet sted at opbevare Selskabets arkiv og de mange brugseffekter til vores aktiviteter inden for historieformidling og udstillinger.

På Befæstningens Dag viste vi fanen to steder, ved Vestvolden i Rødovre og ved Gladsaxe fortor, hvorfra billedet er taget.

Senest afholdt vi i "Kostalden" på Rødovregård vores julemøde med medlemmer og deres familier - og med på ny imponerende mange deltagere i udstillingen/konkurrencen. Her kom gården igen til sin ret: Vi kunne rumme godt og stadig nyde rigelig plads omkring os; og opstilling af borde til bispisning og til velbelyst udstilling virkede. Der er vist ved at blive dannet en hel tradition, hvor vores meget dygtige pianistinde, Nanna-Maria Anderson, understøtter den gode stemning.

Tilbuddene til medlemmerne i form af møder og andre aktiviteter fordelte sig med elleve medlemsmøder, inklusive generalforsamling med børs og anvisningssalg, hyggemøde, anvisningssalg samt julemøde. Også i 2014 afspejlede aktiviteterne de brede medlemsinteresser - det være sig Søren Østergaards foredrag om Sikringsstyrkens indkaldelse, Svend Erik Albrethsens medrivende skildring af meteorologiens betydning for krigsførelsen i

2013	Regnskabet 2014	Budget 2014
58.375	Indtægter	
-	Kontingenter	28.204,57
20.800	Kontigent 2015	9.750,00
11.872	Fondsmidler Særnummer	21.000,00
1.856	Anvisningssalg	3.327,50
1.600	Medlemsmøder	297,10
-	Annancer	297,10
8.174	Julemøde 2014	4.448,00
5.000	Skyldige omk porto 2012	
107.676	Overført fra res.fonden	
	I alt	67.027,17
	Udgifter	
45.214	Trykning m.m. Chakoten	37.292,53
24.980	Porto Chakoten	11.208,80
-	Chakoten Særnummer	20.780,32
2.201	Ikke afregnet (Chakoten December)	5.027,04
5.808	Hjemmesiden	198,75
2.977	Bestyrelsesmøder og drift	788,25
943	Gaver	225,50
150	Danmarkssamfundet	200,00
5.580	Aktiviteter	1.397,00
-	Julemøde 2014	3.861,00
87.854	I alt	80.979,19
19.822	Årets resultat	-13.952,02
	Status	
	Aktiver	
55.343	Danske Bank d.d.	60.974
29.250	Forudbetalt kontingent 2015	9.750
84.593	Indestående bank d.d.	70.724
15.000	Reservefond	14.900
426	Kontantbeholdning	3.269
100.019	I alt Aktiver:	88.893
	Passiver	
62.995	Formue primo	97.817
19.822	Årets resultat	-13.952
2.201	Skyldige omkostninger vedr. 2014	5.027
1	Difference	1
85.019	I alt Passiver:	88.893

Revisionspåtegning

Ovenstående regnskab er med tilhørende Reservefond, i overensstemmelse med Selskabets bogføring som jeg har revideret og fundet giver et retvisende billede af Selskabets økonomi.

Rødovre 28 / 1 2015

Steen Jensen
kasserer

Ole Thureholm
revisor

Forslag til budget 2015

Indtægter	
Kontingenter	55.000,00
Anvisningssalg	4.000,00
Medlemsmøder	4.000,00
Julemøde 2015	4.200,00
I alt	67.200,00
Udgifter	
Trykning m.m. Chakoten	44.000,00
Porto Chakoten	20.000,00
Hjemmesiden	1.000,00
Bestyrelsesmøder og drift	800,00
Medlemsmøder	4.000,00
Aktiviteter	1.500,00
Gaver	300,00
Danmarkssamfundet	200,00
Julemøde 2015	4.000,00
I alt	75.800,00
Årets resultat	-8.600,00

Det store og af Helen og Einar Bjørnøw's Fond støttede særnummer "Danmark under 1. Verdenskrig 1914-1918" på 64 sider blev færdiggjort i løbet af foråret og udgivet i september 2014.

Bestyrelsens beretning

2014 blev året, hvor Selskabet i udpræget grad markerede 100-året for udbruddet af 1. Verdenskrig og indkaldelsen af Sikringsstyrken. I december 2013 forberedes indsatsen, da Selskabets to 1914-grupper blev konsolideret. Formålet med grupperne er gennem arrangementer og offentlig medvirken, at visualisere perioden 1914-1918 for derigennem at give et livagtigt billede af Sikringsstyrkens indsættelse ved Københavns Befæstning – ved forterne på Nordfronten og på Vestvolden. De to selvstændige grupper tog navn herfra: 1914-Nordfronten og 1914-Vestvolden.

På denne baggrund var indsatsen i 2014 forberedt. Det store og af Helen og Einar Bjørnøw's Fond støttede særnummer "Danmark under 1. Verdenskrig 1914-1918" på 64 sider blev færdiggjort i løbet af foråret og udgivet i september 2014. Antologien rummede ni artikler

af forfattere inden- og uden for Selskabet. Udgivelsen blev godt modtaget og viser, at Selskabet kan fremlægge store skriftlige publikationer af blivende værdi. Ligesom for særnummeret fra 2013 har vi dermed i 2014 bidraget med en overbevisende kombination af det, som Selskabet står for: velfunderet militærhistorie, appellerende brug af kilderne, pædagogisk tilgang til anvendelse af historie og et indbydende layout. Værket er blevet rigtig godt modtaget også fra læsere, der ikke er medlemmer. Med i billedet hører det også, at fondsstøtten styrker Selskabets samlede økonomi.

Udgivelsen af særnummeret fandt sted samtidig med, at begge grupper under Befæstningens Dag ved store arrangementer viste fanen. Visualiseringen udfoldede sig på både Vestvolden og ved Gladsaxe fortor. Yderligere deltog Selskabet på andre

tidspunkter med historieformidling på såvel Garderhøjfortet som under markeringen af Kastellet's 350 års jubilæum. Som et yderligere initiativ opstillede to af Selskabets medlemmer, Christian Raun og Niels Eriksen, i Artillerimagasinet i Rødovre udstillingen "Tinsoldater og Blymatroser".

Gennem 2014 har bestyrelsen arbejdet for at fastholde en solid økonomi i Selskabet, og økonomien er fortsat i en sikker gænge uden for en finanskrisens rækkevidde. Ud over den præstation det er at planlægge og gennemføre udgivelsen af et særnummer, kommer så de øvrige tre numre af tidsskriftet – alle i den vanlige høje kvalitet i indhold og i form. For det hele står Henrik Denman sammen med billedredaktør Claus Mogensen og layouter Finn Hillmose, og adskillige medlemmer har bidraget i årets løb.

Generalforsamling

Nordatlanten under 2. Verdenskrig, Bert Hansens meget kompetente redegørelse for Gendarmeriet i Danmark, Per Bredam og Steen Rasmussens illustration af Tunestillingen, og John Simonsen om den danske hær i 1870.

I 2014 har Selskabets webmaster, Rasmus Wickmann, taget nye initiativer til at styrke Selskabets hjemmeside, www.chakoten.dk. Siden er allerede blevet både meget præcis og oplysende med hensyn til foreningsstof, og den vokser planmæssigt til at skildre, hvor Selskabet har sine interesser inden for militærhistorien. Det nye er, at medlemmer har vist lyst til at lægge nyt stof på siden, mens der nu er banet veje for at få hentet solidt stof fra den gamle hjemmeside over i ny opsætning.

En indtrængende opfordring til at støtte såvel redaktionen af tidsskriftet som webmaster af hjemmesiden kan derfor ikke gives for hyppigt - og derfor skal den lyde nok engang.

I sensommeren valgte Bert Hansen at udtræde af bestyrelsen og at hellige sig mere tid til istandsættelse af samlevåben. Bert har ydet en omfattende indsats i bestyrelsen gennem sin erfaring og idérigdom og under medlemsmøder som foredragsholder og altid gennem sin ge-

Selskabets hjemmeside, www.chakoten.dk, er allerede blevet både meget præcis og oplysende med hensyn til foreningsstof, og den vokser planmæssigt til at skildre, hvor Selskabet har sine interesser inden for militærhistorien.

nerøsitet med viden og gode råd til vore medlemmer.

Alt i alt har bestyrelsen bestræbt sig på at skabe grobund for at videreudvikle Selskabets formål: "at være samlingssted for militærhistorisk interesserede og fremstillere, bemalere og samlere af figurer, modeller samt hermed beslægtede emner."

Bestyrelsen benytter lejligheden til at udtrykke en tak til Rødovre Kommune og til de medlemmer, der gennem 2014 har ydet deres bidrag til opfyldelse af

de syn var de gået over til 54 mm figurer. I den seneste tid havde temaet været den amerikanske borgerkrig, og man havde indført nogle forenkede regler, der medførte, at man kunne blive færdig på et par timer. Den side, der først fik sine styrker halveret, havde tabt slaget.

Uffe Henriksen tog faktisk aftenens emne op baseret på en udstilling han havde set engang i Berlin, som beskrev perioden set med tyske øjne. Det centrale i hans indlæg var, at udviklingen i Tyskland og Frankrig havde været så forskellig og modsat rettet. Under indflydelse af den franske revolution havde man oprettet den tyske konføderation 1815-1866 med Nationalforsamling i Frankfurt am Main. Med krigen i 1864 mod Danmark, 1866 mod Østrig og 1870 mod Frankrig blev Tyskland et kejserdømme, som var ved magten da 1. Verdenskrig startede. I Frankrig havde man haft endnu en revolution, som i 1848 afsatte kong Louis Philippe. Efterfølgende kom Napoleons nevø, Napoleon 3., til magten som præsident for hurtigt at lade sig udråbe til kejsler. Efter nederlaget til Tyskland i 1870 flygtede han til England og republikken blev indført i Frankrig. Således var det republikken Frankrig, der mødte kejserdømmet Tyskland i 1. Verdenskrig

Selskabets brede formål. Bestyrelsen vil aldrig alene kunne sikre, at forventningerne bliver indfriet - nu som altid hviler indholdet alene på medlemmernes aktive medvirken. Vi har derfor behov for initiativer til at skabe trivsel, kvalitet, fremdrift og fornyelse i den spændende hobby, der forener os i det gamle selskab!

Forslag fra bestyrelsen

Kontingent

Bestyrelsen foreslår, at kontingentet for 2016 fastsættes uændret til kr. 375 for såvel medlemmer bosat i Danmark som i udlandet.

Forslag

Der er ikke modtaget forslag.

Valg

Bestyrelsen foreslår valg af Hans Chr. Wolter som præsident. Bestyrelsen foreslår til bestyrelsen valg af Aksel Willumsen, Christian Raun, Claus Mogensen og Otto Steen Jensen. Bestyrelsen foreslår til suppleant valg af Finn Thorsen Hansen og Henrik Denman. Bestyrelsen foreslår valg af Ole Thureholm som revisor og som revisorsuppleant Kim Andreasen. Bestyrelsen finder, at alle er meget velkomne til at stille op eller til at foreslå andre opstillet til valg. Initiativer, der medvirker til, at Chakoten forbliver et levende og varieret Selskab, er meget velkomne. ■

Erik Blangsted sluttede af med at fortælle om forberedelserne til et krigsspil, som han foretager sammen med Per Finsted med 54 mm figurer. Det drejer sig om det franske marineinfanteri, der under 1. Verdenskrig blev sat ind for at forhindre tyskerne i at bryde igennem frontafsnittet ved Yserkanalen i Flandern mellem Gent og Dixmuid. Et meget fladt og vådt område, hvor der blev kæmpet under hele krigen. Kampene var meget intense og det franske marineinfanteri havde et tabstal på 50 %. Men det lykkedes at forhindre tyskerne i at bryde igennem. Erik havde besøgt området men bemærkede, at der ikke var noget særligt at se på stedet. Han forventede at kunne gennemføre krigsspillet senere i år.

CM

Fejl i adresse

I december-nummeret bragte vi på side 25 en artikel om udveksling af tidsskrifter. Artiklen indeholdt et par fejl, som hermed rettes.

Ole Thureholm kan kontaktes på Hjorteledet 7, 3660 Stenløse, eller pr. mail til: ole.thureholm@gmail.com.

Mødekalender 2015

Dansk Militærhistorisk Selskab

Onsdag den 4. marts

Filmaften

Vi viser den danske film fra 1910, "En Rekrut fra 64" bygget over Rists bog af samme navn. Desuden vises optagelser fra Chiles nationaldag med soldater i tyske uniformer fra omkring år 1900. Stor parade og imponerende militærorkester.

Onsdag den 8. april

Generalforsamling kl. 19.30 i Rødovregaard

Se side 24.

Onsdag den 6. maj

Foredrag: Den irske Mars. En ægte soldaterhistorie fra 1700-tallet.

Rasmus Wichmann fortæller om Andreas Claudianus' liv, og om arbejdet med en farverig, ærlig og temmelig unøjagtig kilde.

Andreas Claudianus var en dansk halvlærd teolog og senere skolelærer, der sammen med mange andre danske soldater deltog i Irlandskrigene imellem Jakob 2.'s katolske og William den 3.'s protestantiske tropper - engageret af sidstnævnte.

Lørdag den 22. august

Efterårsudflugt til Saltholm

Alle, der interesserer sig for Københavns befæstning, har set de fleste forter, der indgår som elementer i befæstningen. Men kun de færreste har set Saltholm Batteri. Saltholm Batteri ligger i et område, der er lukket i fuglenes yngletid fra 1. april til 15. juli. Det er opført i tiden fra 1910-12 på vest-siden af øen og nedlagt i 1932.

"Passagertransport foregår med afgang kl. 10.00 fra Kastrup Strandpark til Barakkebro på Saltholm efter nærmere aftale med bådføreren. Sejlturen koster 150 kr. pro persona tur retur med minimum 5 personer og max 10 personer."

Tilmelding til Claus Mogensen sker efter princippet først til mølle. Betaling er forfalden ved tilmelding. Medbring madpakke, drikkevarer, eventuelt kikkert og en påklædning, der tager højde for det danske vejrlig. Forventet tilbagekomst til Kastrup omkring kl. 15.00.

Onsdag den 2. september

Torsten Friis: Den danske krigstelegraf og Telegrafregimentets historie indtil 1. Verdenskrig

Onsdag den 7. oktober

Foredrag.

Program kommer senere

Onsdag den 4. november

Hyggemøde og anvisningssalg

Lørdag den 5. december

Selskabets julemøde med årskonkurrence kl. 18.30 på Rødovregaard

Af hensyn til bestilling af smørrebrød m.v. bedes deltagere senest den 20. november tilmelde sig hos: Aksel Willumsen, tlf. 32 54 01 77, E-mail: aksel@corfitz.com.

Alle **onsdagsmøder** åbner kl. 18.15, og de annoncerede programpunkter (foredrag eller andet) starter kl. 19.30.

Med mindre andet er angivet, finder medlemsmøderne sted på **Rødovregaard, Kirkesvinget 1, Rødovre**.

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Protector
Hans Kongelige Højhed
Prins Joachim

**Bestyrelse
Præsident**
Hans Chr. Wolter
Violvej 36, 3500 Værløse
Tlf. 4448 4342
wol@newmail.dk

Vicepræsident
Christian Raun
Tlf. 3331 2122
c.raun@webspeed.dk

**Kasserer, adresser og
adresseændringer**
Otto Steen Jensen
Tlf. 4825 1883
jensen.ottosteen@gmail.com

Anvisningssalg
Aksel Willumsen
Tlf. 3254 0177
aksel@corfitz.com

Indmeldelse
Claus Mogensen
editor@eirene.dk

Selskabets hjemmeside
www.chakoten.dk

Tidsskriftet Chakoten

Tidsskriftet udkommer 4 gange årligt og udgives af Dansk Militærhistorisk Selskab

**Redaktion
Ansvarshavende redaktør**
Henrik Denman
Skovbovængets Allé 28
4000 Roskilde
Tlf. 4632 5352
henrik.denman@mail.dk

Billedredaktør
Claus Mogensen
editor@eirene.dk

Layout
Finn Hillmose
hillmose@mail.dk

Abonnement
Når man melder sig ind i Selskabet, er abonnement inkluderet.

Kontingent for 2015 er kr. 375,00
Bank reg. nr. 1551 konto 655-4873
CVR-nr. 31148448

Tryk
Rosendahls A/S
6715 Esbjerg N

CHAKOTEN
ISSN 0901-4799

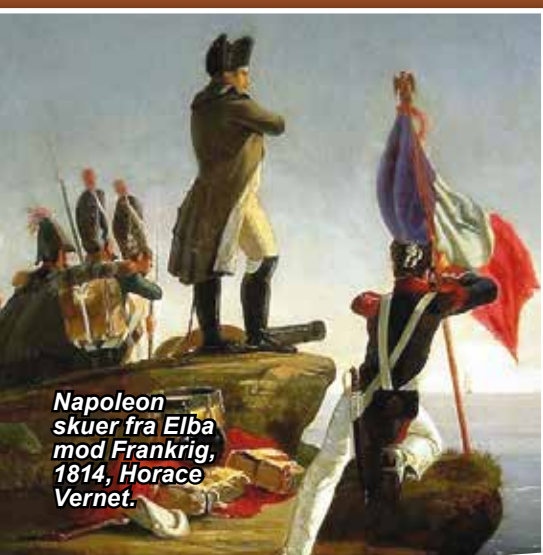
Siden sidst ...

En aften om krigsspil

Onsdag den 4. februar skulle aftenens foredrag have drejet sig om "50 år der forandrede verden - 1864-1914." Desværre må der være sket en misforståelse i aftalen med foredragsholderen, for han udeblev. Det er heldigvis ikke hverdagskost. Jeg mindes i hvert fald ikke tidligere at have oplevet det. Til gengæld viste Selskabets styrke og bredde sig imidlertid straks, idet tre af vore medlemmer tilbød at give nogle korte indlæg.

Ole Thureholm fortalte om en gruppe krigsspillere kaldet "Søndagsskolen", der mødes hver 14. dag hjemme hos ham. På loftet har han indrettet et stort spillebord, hvor dagens felttog udkæmpes. Da krigsspillerne var yngre, benyttede de som regel 15 og 20 mm figurer, men i takt med alderen og det dermed svække-

Napoleons tilbagerejse fra Elba

Napoleon skuer fra Elba mod Frankrig, 1814, Horace Vernet.

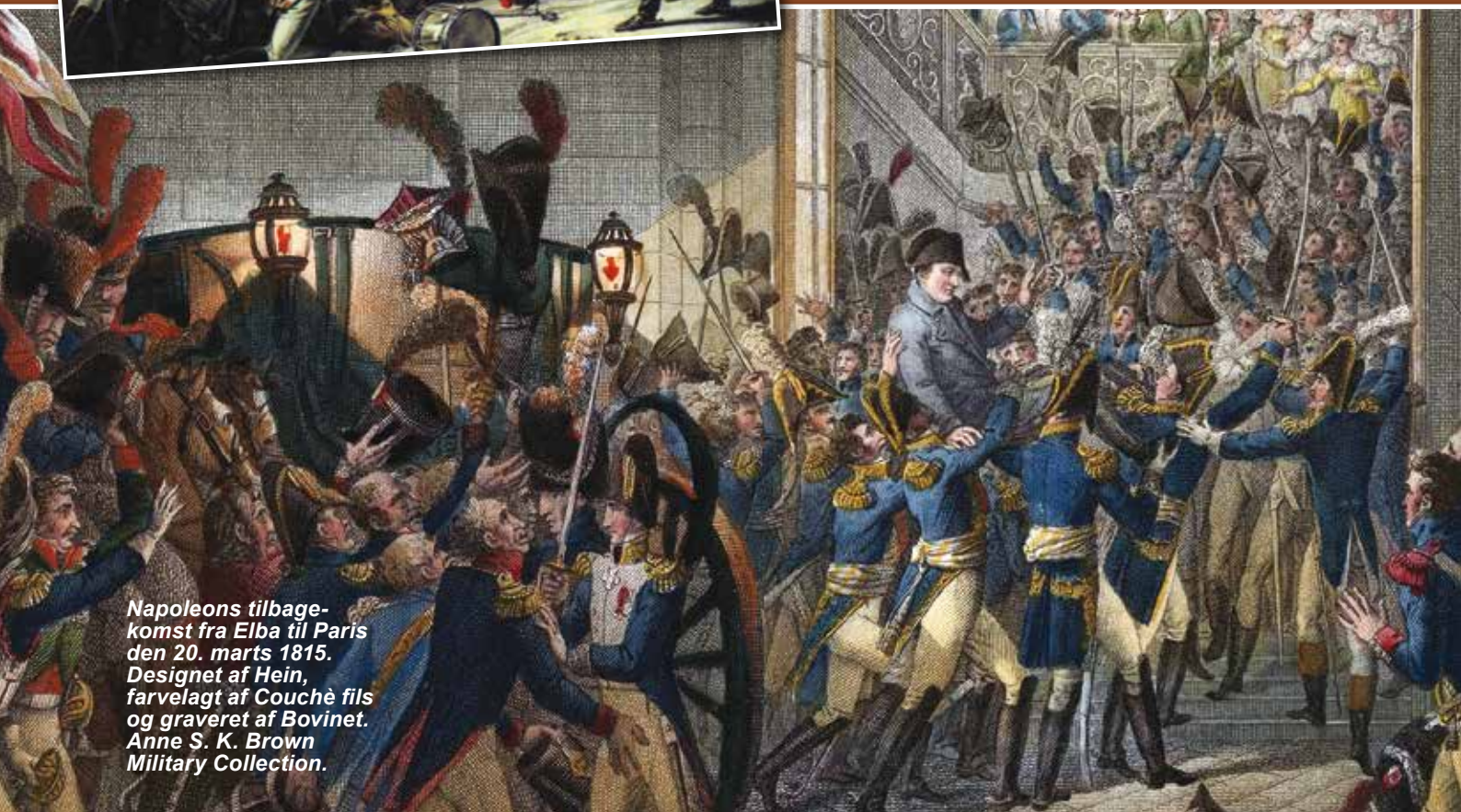

Napoleons tilbagerejse fra Elba ombord på briggen *Inconstante* den 28. februar 1815. Jules Vernet.

Efter landgangen i Sydfrankrig hylder soldaterne Napoleon på hans vej mod Paris, 1815, Karl Steuben.

I år er det 200 år siden, at Napoleon returnerede til Frankrig fra sit ufrivillige eksil på øen Elba. Det markerer vi med denne lille billedcollage. På trods af, at marskal Ney havde lovet Ludvig den 18. at bringe Napoleon til Paris i et jernbur, udviklede rejsen fra Golfe Juan i Sydfrankrig til Paris sig til et veritabelt triumftog. Om aftenen, den 19. marts, dagen før Napoleon nåede Paris, måtte Ludvig den 18. forlade byen i hast og køre til Bruxelles. Napoleon overtog magten i 100 dage, inden slaget ved Waterloo den 18. juni samme år endegyldigt stoppede hans forsøg på at genindtage sin kejsertrone.

Napoleons tilbagekomst fra Elba til Paris den 20. marts 1815. Designet af Hein, farvelagt af Couché fils og graveret af Bovinet. Anne S. K. Brown Military Collection.